

АГУУЛГА

	Хуудасны дугаар
 Хэрэглээний үнэ	2
 Аж үйлдвэр	7
 Хүн амын ажил эрхлэлт	10
 Аймгийн төсөв, Худалдан авах ажиллагааны алба, Орон нутгийн өмч	13
 Нийгмийн даатгал, халамжийн үйлчилгээ	18
 Эрүүл мэндийн үйлчилгээ	21
 Амьдарч буй орчин /ус цаг уур орчны мэдээлэл, байгаль орчин/	24
 Хөдөө аж ахуй	29
 Газар тариалан	31
 Харилцаа, холбоо	37
 Аймгийн аюулгүй байдал	38
 Гэмт хэргийн байдал	40

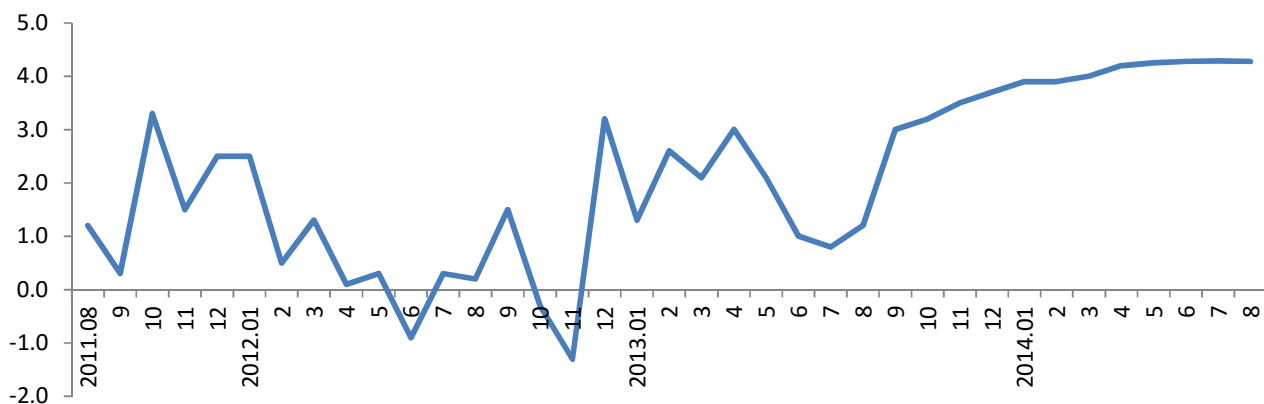

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНЭ

Аймгийн төвд байрладаг хүнсний захууд, хүнсний болон бараа томоохон дэлгүүрийн 213 нэр төрлийн бараа, бүтээгдэхүүнд үнийн ажиглалтыг сар бүрийн 18-20 ны хооронд хийж байна. 8 сарын хэрэглээний үнийн индекс 2013 оны мөн үетэй харьцуулахад 14.4 хувиар, өмнөх сартай харьцуулахад 1.5 хувиар өссөн байна.

/Хүснэгт 1-ээр харуулав./

Зураг 1. Хэрэглээний үнийн индекс, 2011-2014 он, сараар

Хүснэгт 1. Хэрэглээний үнийн индекс, барааны бүлгээр

Бараа, үйлчилгээний бүлгийн нэр	$\frac{2014-08}{2013-08}$	$\frac{2014-08}{2014-12}$	$\frac{2014-08}{2014-07}$
Ерөнхий индекс	114.4	107.8	101.5
Хүнсний бараа, ундаа, ус	112.4	105.8	97.6
Согтууруулах ундаа, тамхи	105.9	96.4	102.5
Хувцас, бөс бараа гутал	127.5	116.5	106.4
Орон сууц, ус цахилгаан, түлш	98.6	98.3	100.0
Гэр ахуйн тавтлга, гэр ахуйн бараа	103.3	90.6	101.8
Эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	131.6	129.2	100.0
Тээвэр	104.8	104.1	100.0
Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ	99.9	100.0	100.0
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	101.5	101.0	100.0
Боловсролын үйлчилгээ	100.0	100.0	100.0
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байр	103.3	103.3	100.0
Бусад бараа, үйлчилгээ	129.8	108.0	101.9

Төмс, хүнсний ногоо, мах махан бүтээгдэхүүний үнэ:

2014 оны 8-р сарын 1-р долоо хоногийн ажиглалтаар өмнөх долоо хоногоос үхрийн мах 6.7 хувиар буюу 500 төгрөгөөр өсч, адууны махны үнэ 500 төгрөгөөр буюу 7.1 хувиар буурч, ногооны үнэ, түлш шатахууны үнэ өөрчлөлтгүй байна.

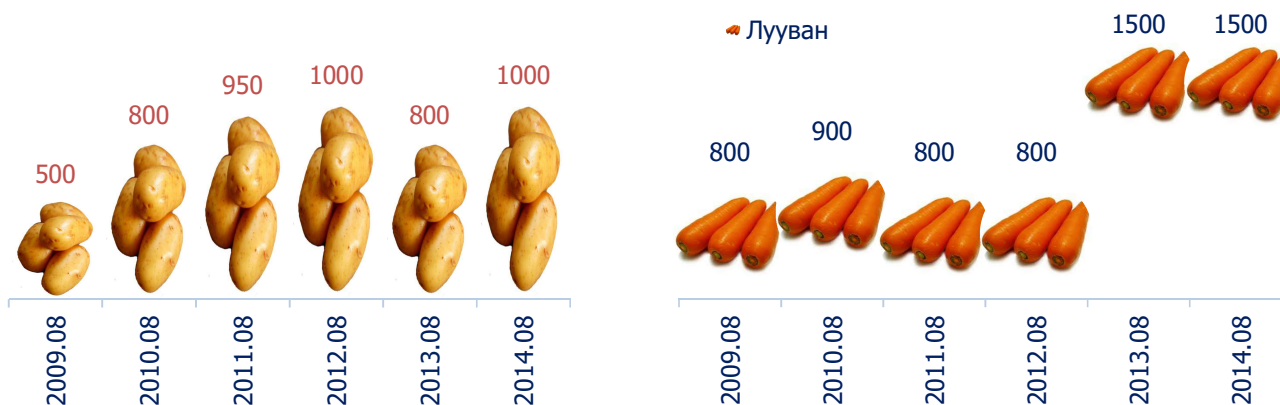
Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний дундаж үнэ:

Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үнэ тогтвортой байна.

Зураг 2. Нэг кг дээд гурилын дундаж үнэ, 2011-2014 оны 8-р сард, төгрөг

Зураг 3. Нэг кг хүнсний ногооны дундаж үнэ, 2009-2014 оны 8 сард

Хүснэгт 2. Хүнсний барааны дундаж үнийн зэрэгцүүлэлт, 2014 оны 7,8-р сарын өдрүүдээр

Барааны нэр төрөл		Хэмжих нэгж	2014 VII/02	2014 VII/09	2014 VII/16
"Алтан тариа" гурил	дээд, савласан	кг	1300	1300	1300
	I зэрэг, задгай	кг	980	980	980
Орон нутгийн гурил	"Хангай" 1-р гурил	кг	740	740	740
	"Орхон мандал" 1-р гурил	кг	900	900	900
Талх "Ундрах" аймгийн үйлвэр		ш	750	900	900
Цагаан будаа		кг	2300	2300	2300
Элсэн чихэр		кг	1800	1800	1800
Сүү	Задгай	л	800	800	800
	"Цэвэр сүү"	л	2500	2750	2750
Ургамлын тос, "Кларина"		л	3700	3700	3700
Мах	Үхрийн	кг	8500	7500	8000
	Хонины	кг	8000	7000	7500
	Адууны	кг	6500	6500	6500
	Ямааны	кг	6500	6500	6500
Ногоо	Төмс /монгол/	кг	1300	1300	1500
	Лууван /монгол/	кг	2000	2000	2000
	Байцаа /хятад/	л	2000	2000	1500
	Манжин /монгол/	кг	2000	2000	2000
	Сонгино /монгол/	кг	2000	2000	2000
	Сонгино /хятад/	кг	1500	1500	1500
	Сармис	булцуу	300	300	300

Хүснэгт 2-ийн үргэлжлэл

Барааны нэр төрөл		2014 VII/23	2014 VII/30	2014 VIII/06	2014.VIII/06 2014.VII/30
"Алтан тариа" гурил	дээд, савласан	1300	1300	1300	100.0
	I зэрэг, задгай	980	980	980	100.0
Орон нутгийн гурил	"Хангай" 1-р гурил	740	740	740	100.0
	"Орхон мандал" 1-р гурил	900	900	900	100.0
Талх "Ундрах" аймгийн үйлвэр		900	900	900	100.0
Цагаан будаа		2300	2300	2300	100.0
Элсэн чихэр		1800	1800	1800	100.0
Сүү	Задгай	800	800	800	100.0
	"Цэвэр сүү"	2750	2750	2750	100.0
Ургамлын тос, "Кларина"		3700	3700	3700	100.0
Мах	Үхрийн	7500	7500	8000	106.7
	Хонины	7000	7000	7000	100.0
	Адууны	6500	7000	6500	92.9
	Ямааны	6500	6500	6500	100.0
Ногоо	Төмс /монгол/	1500	1000	1000	100.0
	Лууван /монгол/	2000	1500	1500	100.0
	Байцаа /хятад/	1500	1300	1300	100.0
	Манжин /монгол/	2000	2000	2000	100.0
	Сонгино /монгол/	2000	2000	2000	100.0
	Сонгино /хятад/	1500	1500	1500	100.0
	Сармис	300	300	300	100.0

Хүснэгт 3. Хүнсний барааны дундаж үнийн зэрэгцүүлэлт, 2011-2014 оны 8-р сард

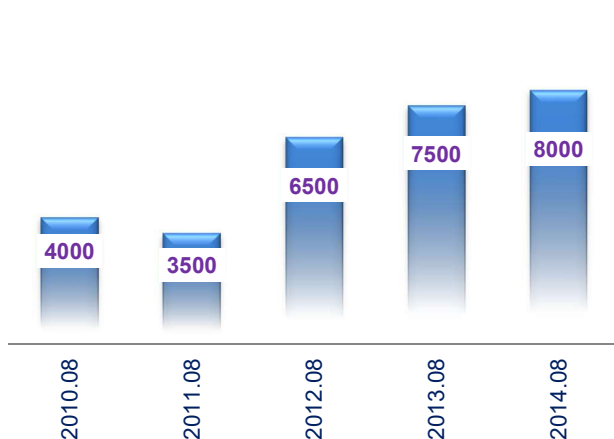
Барааны нэр төрөл		Хэмжих нэгж	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII
"Алтан тариа" гурил /задгай/	I зэрэг	кг	880	880	880
	II зэрэг	кг	700	700	700
Будаа	Цагаан	кг	1800	1800	1800
	Шар	кг	1467	1500	1500
Элсэн чихэр		кг	1800	1800	1800
Хонины мах	ястай	кг	3800	6500	6000
	цул	кг	3800	6500	6000
Үхрийн мах	ястай	кг	4500	6500	7000
	цул	кг	4500	6800	7000
Адууны мах		кг	3500	5500	5000
Ямааны мах		кг	3200	5500	5000
Сүү	задгай	л	400	600	700
	"Цэвэр сүү"		1800	1800	1700
Байцаа	монгол	кг	700	900	1200
Лууван	монгол	кг	800	800	1500
Манжин	монгол	кг	800	800	1500
Төмс	монгол	кг	950	1000	800
Сонгино	хятад	кг	800	1000	1500
Сармис, булцуу		кг	300	300	300
Ургамлын тос		л	2750	3000	3200
Өндөг		ш	240	250	300
Талх "Ундрах" орон нутгийн		ш	550	650	650

Хүснэгт 3-ийн үргэлжлэл

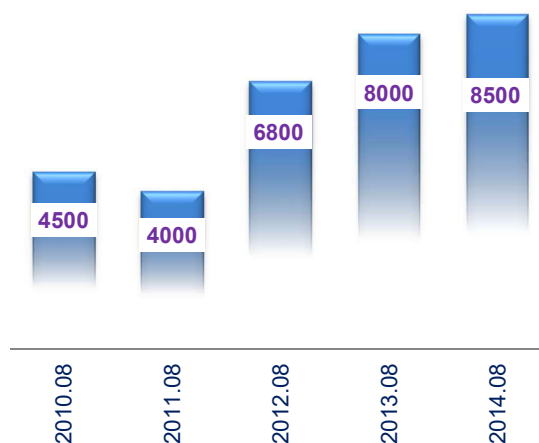
Барааны нэр төрөл		2014.VIII	<u>2014.VIII</u> 2013.VIII	<u>2014.VIII</u> 2012.VIII	<u>2014.VIII</u> 2011.VIII
"Алтан тариа" гурил /задгай/	I зэрэг	900	102.3	102.3	102.3
	II зэрэг	750	107.1	107.1	107.1
Будаа	Цагаан	2300	127.8	127.8	127.8
	Шар	1700	113.3	113.3	115.9
Элсэн чихэр		1800	100.0	100.0	100.0
Хонины мах	ястай	7000	116.7	107.7	184.2
	цул	7000	116.7	107.7	184.2
Үхрийн мах	ястай	7500	107.1	115.4	166.7
	цул	7500	107.1	110.3	166.7
Адууны мах		6000	120.0	109.1	171.4
Ямааны мах		5500	110.0	100.0	171.9
Сүү	задгай	800	114.3	133.3	200.0
	"Цэвэр сүү"	2750	161.8	152.8	152.8
Байцаа	монгол	800	66.7	88.9	114.3
Лууван	монгол	1500	100.0	187.5	187.5
Манжин	монгол	2000	133.3	250.0	250.0
Төмс	монгол	1000	125.0	100.0	105.3
Сонгино	хятад	1500	100.0	150.0	187.5
Сармис, булцуу		300	100.0	100.0	100.0
Ургамлын тос		3700	115.6	123.3	134.5
Өндөг		420	140.0	168.0	175.0
Талх "Ундрах" орон нутгийн		900	138.5	138.5	163.6

Зарим бараа бүтээгдэхүүн буюу мах махан бүтээгдэхүүний үнэ өмнөх сартай харьцуулахад буурсан байна. Үүнд хонины мах 6.7 хувиар, үхрийн мах 6.3 хувиар, адууны мах 7.7 хувиар, ямааны мах 8.3 хувиар тус тус буурсан байна.

Зураг 5. Нэг кг хонины махны үнэ, төгрөг

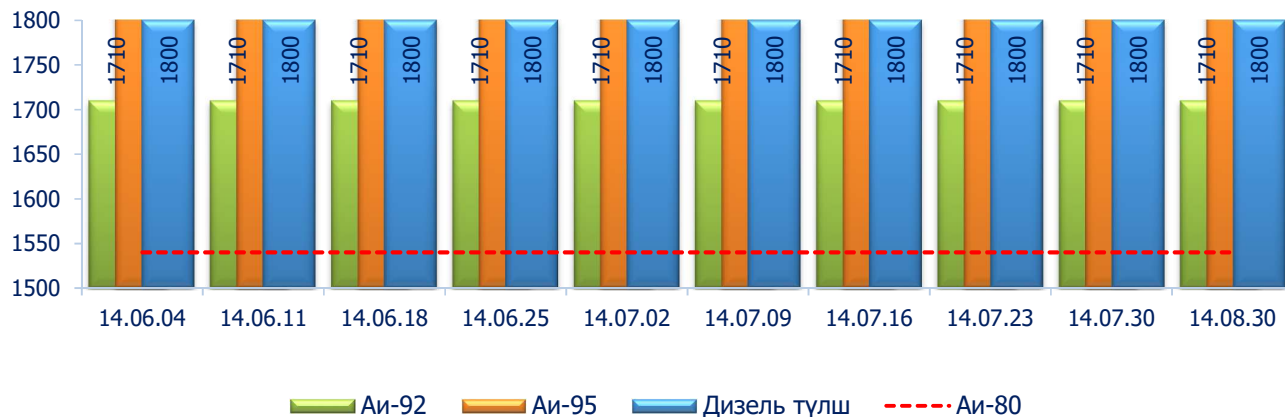
Зураг 6. Нэг кг үхрийн махны үнэ, төгрөг

Хүснэгт 4. Нэг кг махны жижиглэн худалдах дундаж үнэ, 2013-2014 он, сараар, төгрөг

	1-р сар	2-р сар	3-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар	10-р сар	11-р сар	12-р сар
Үхрийн мах												
2013 он	6500	7000	7000	8000	8500	8000	7500	7000	7500	7500	7000	7500
2014 он	7500	7000	8000	8000	8500	8500	8000	7500				
Хонины мах												
2013 он	6000	7000	7500	7000	8000	7500	7000	6000	7000	7000	6500	6500
2014 он	6500	6000	7000	7500	8000	8000	7500	7000				
Адууны мах												
2013 он	5000	5500	5500	6500	6800	6800	6000	5000	6500	6500	6000	6500
2014 он	5500	6000	6500	6500	7000	7000	6500	5500				
Ямааны мах												
2013 он	4000	4500	5500	6500	6800	6500	5500	5000	6000	6000	5500	5500
2014 он	4500	4500	5000	6000	7000	7000	6000	5000				

Зураг 7. Шатахууны үнэ, 2014 оны 6,7,8-р сарын байдлаар

Хүснэгт 5. Нэг литр шатахууны үнэ, 2014.08.06, төгрөг

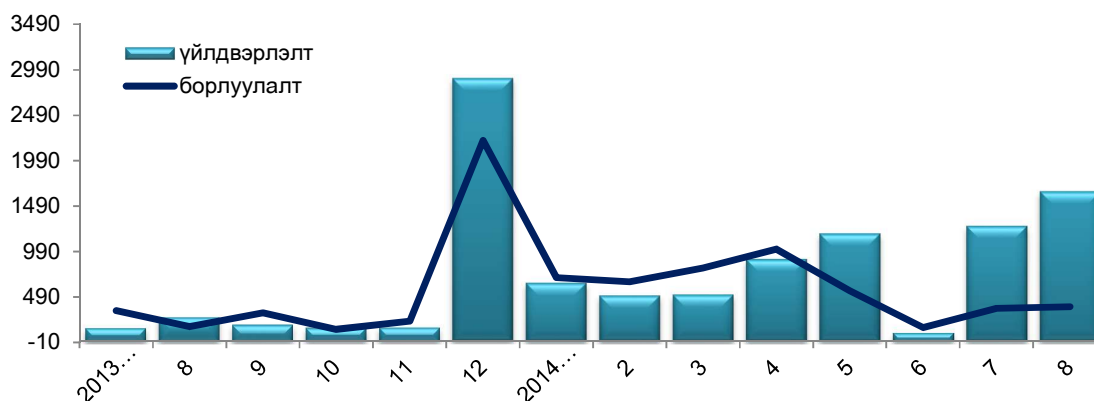
ШТС	АИ 95	АИ 92	АИ 80	Дизиль түлш	Газ
Шунхлай	0	1710	1540	1800	0
Тэс	0	1700	1530	1790	0
Магнай трейд	0	1710	1540	1800	0
Жаст ойл	0	1710	1540	1800	0
Петровис	1900	1710	1540	1800	0
Газ	0	0	0	0	1500

АЖ ҮЙЛДВЭР

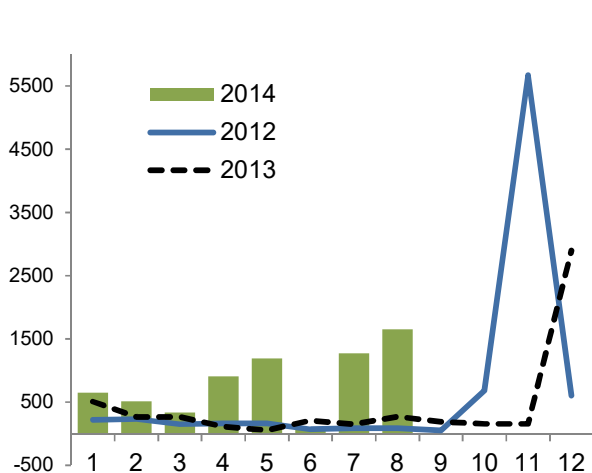
Аймгийн аж үйлдвэрийн газрууд 2014 оны эхний 8-р сарын байдлаар 7153.7 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 4655.1 сая төгрөгийн борлуулалт хийсэн нь өнгөрсөн онтой харьцуулахад үйлдвэрлэлт 3.9 дахин, борлуулалт 51.5 хувиар тус тус өссөн байна.

Зураг 11. Аж үйлдвэрийн 2013-2014 оны үйлдвэрлэлт, борлуулалт, сая төгрөг

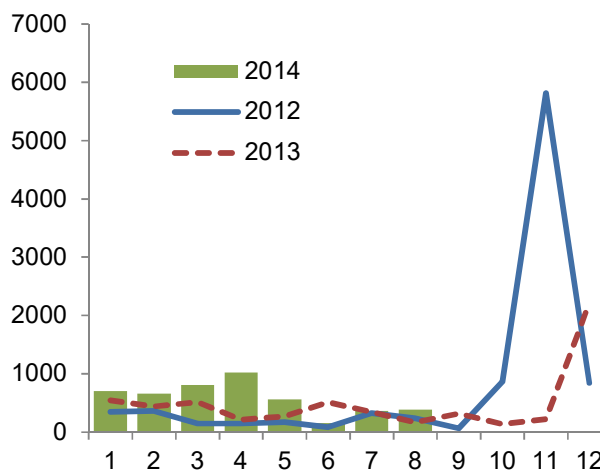

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг өнгөрсөн онтой харьцуулахад уул уурхайн олборлох салбарын үйлдвэрлэлт 5.5 дахин, дулааны эрчим хүч, усан хангамжийн үйлдвэрлэл 2.7 дахин, боловсруулах аж үйлдвэр 2.7 дахин тус тус өссөн байна.

Зураг 12. Үйлдвэрлэлт, 2012-2014 он, тэрбум төгрөг

Зураг 13. Борлуулалт, 2012-2014 он, тэрбум төгрөг

Аж үйлдвэрийн нийт борлуулалтыг дотоодын зах зээлд борлуулсан байна. Нийт борлуулалтын 5.3 хувийг ашигт малтмал, 44.0 хувийг үр тарианы гурил, цардуул, малын тэжээл, 36.1 хувийг дулааны эрчим хүч, усан хангамжийн салбарт борлуулсан бол 14.6 хувийг бусад салбарын борлуулалт эзэлж байна.

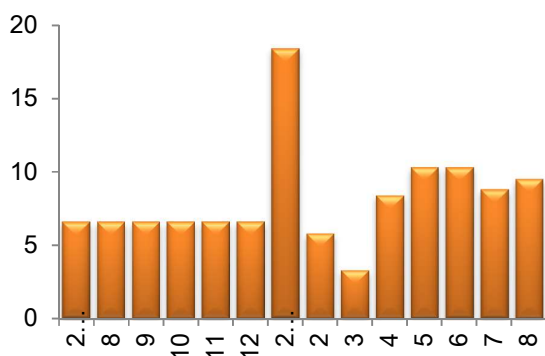
Хүснэгт 6. Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, 2013-2014 он, салбараар, оны үнээр, сая төгрөг

Салбараар	Нийт бүтээгдэхүүн		
	2013 I-VIII сар	2014 I-VIII сар	$\frac{2014 \text{ I-VIII}}{2013 \text{ I-VIII}}\%$
Уул уурхай олборлох үйлдвэр	411.5	2907.5	706.6
Нүүрс олборлолт	411.5	377.4	91.7
Төмрийн хүдэр олборлолт		2530.1	
Бусад ашигт малтмал олборлолт			
Боловсруулах үйлдвэр	1041.9	3219.1	309.0
Хүнсний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт	1000.5	3145.3	314.4
Мах загас, ногоо, тос боловсруулалт	17.7	16.9	95.5
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	91.2	22.8	25.0
Үр тарианы гурил, малын тэжээл	693.1	2882.3	415.8
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн	216.2	223.3	103.3
Ундаа үйлдвэрлэл			
Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалт	32.5	58.1	178.7
Мод модон эдлэл үйлдвэрлэл	8.9	14.6	164.0
Цаас, цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл		1.1	
Бусад үйлдвэрлэл			
Цахилгаан, дулаан, усан хангамж	3878.9	1012.6	272.9
Цахилгаан, дулаан уур үйлдвэрлэлт	3771.1	1012.6	272.9
Ус ариутгал, усан хангамж	107.8	316.8	293.9
Дүн	1832.3	7153.7	390.4

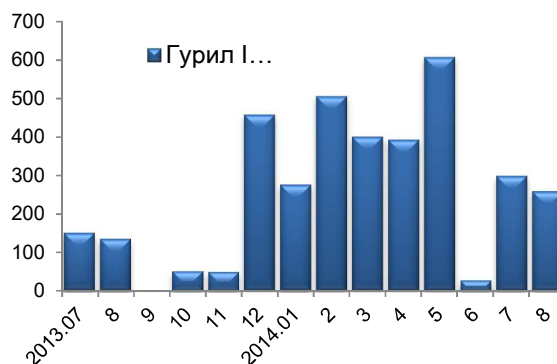
Хүснэгт 7. Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн борлуулалт, 2013-2014 он, салбараар, оны үнээр, сая төгрөг

Салбараар	Аж үйлдвэрийн борлуулалт		
	2013 I-VIII сар	2014 I-VIII сар	$\frac{2014 \text{ I-VIII}}{2013 \text{ I-VIII}}$ %
Уул уурхай олборлох үйлдвэр	428.9	227.2	53.0
Нүүрс олборлолт	428.9	227.2	53.0
Төмрийн хүдэр олборлолт			
Бусад ашигт малтмал олборлолт			
Боловсруулах үйлдвэр	1208.2	2319.4	192.0
Хүнсний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт	1150.6	2199.1	191.1
Мах загас, ногоо, тос боловсруулалт		25.8	
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	19.3	5.6	29.1
Үр тарианы гурил, малын тэжээл	949.5	2137.4	225.1
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн	306.4	326.3	106.5
Ундаа үйлдвэрлэл			
Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалт	40.0	93.4	233.3
Арьс шир боловсруулах үйлдвэр	4.7	7.9	168.3
Мод модон эдлэл үйлдвэрлэл	13.4		0.0
Цаас, цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл		2.7	
Бусад үйлдвэрлэл			
Цахилгаан, дулаан, усан хангамж	1218.7	1795.4	147.3
Цахилгаан, дулаан, уур, усан хангамж	1218.7	1795.4	147.3
Дүн	2983.0	4655.1	156.1

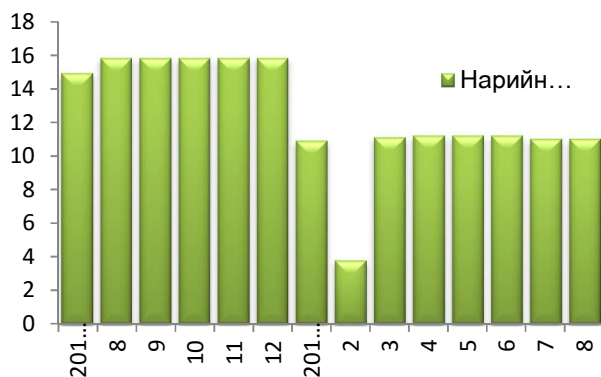
Зураг 14. Талх үйлдвэрлэлт, мян.тн

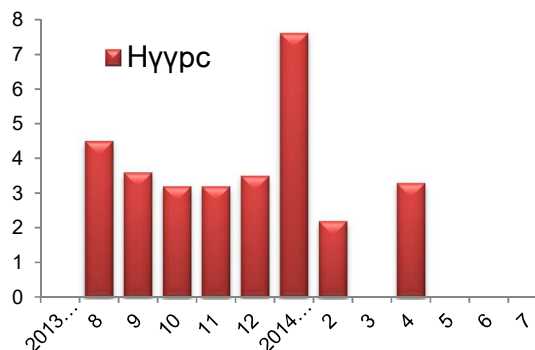
Зураг 15. Гурил I зэрэг үйлдвэрлэлт, мян.тн

Зураг 16. Нарийн боов үйлдвэрлэлт, мян.тн

Зураг 17. Нүүрс олборлолт, мян.тн

ХҮН АМЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ

Хөдөлмөрийн хэлтсийн захиргааны статистик мэдээллээр тус хэлтэст бүртгэлтэй ажил идэвхитэй хайж байгаа ажилгүй иргэдийн тоо 8 сарын байдлаар 212 хүн байна. Үүний 112 буюу 57.5 хувь нь эмэгтэйчүүд эзэлж байна.

Хүснэгт 8. Ажилгүйчүүд, боловсролын түвшинээр

Үзүүлэлт	2013 I-VIII		2014 I-VIII	
	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй
Ажил хайгч иргэн /сарын эхэнд/	700	398	212	112
Тайлант хугацаанд нэмэгдсэн иргэн	145	91	79	42
Тайлант хугацаанд хасагдсан иргэн /идвэхгүйн улмаас/	127	70	32	25
Ажилд зуучлагдан орсон иргэн	127	62	14	11
хувьцаат компани			1	1
хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани	45	32	8	6
бүх гишүүд нь бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөл			2	2
зарим гишүүд нь бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөл	7	3		
хоршоо	56	20	1	1
төсөвт байгууллага	8	3		
төрийн бус байгууллага	11	4		
бусад			2	1
<i>Насны бүлгээр</i>	<i>127</i>	<i>70</i>	<i>14</i>	<i>11</i>
15-24	16	8	1	0
25-34	42	21	6	6

35-44	53	30	3	3
45-54	16	11	3	2
55-59			1	0
60+				
Боловсролын түвшинээр	127	70	14	11
дипломын болон бакалаврын дээд	7	4	5	4
тусгай мэргэжлийн дунд	3		1	1
техникийн болон мэргэжлийн	1		2	1
бүрэн дунд	83	48	6	5
суурь	27	15		
бага	6	3		
боловсролгүй				
Ажил хайгч иргэн /сарын эцэст/	718	419	259	129

Тайлант сард ажилгүй 79 иргэн шинээр бүртгүүлж, идэвхгүйн улмаас тайлангийн хугацаанд 32 иргэн хасагдаж, бүртгэлтэй ажилгүй байсан 14 иргэн ажилд зуучлагдан оржээ. Ажилд зуучлагдан орсон 1 иргэн хувьцаат компанид, 8 иргэн хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанид, бүх гишүүд нь бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөлд 2 иргэн, хоршоонд 2 иргэн, бусад байгууллагад 2 иргэн тус тус ажилд орсон байна.

Хүснэгт 9. Ажилгүйчүүд, боловсролын түвшинээр

Боловсролын түвшин	Ажилгүйчүүдийн тоо		Дүнд эзлэх хувь	
	2013 I-VIII	2014 I-VIII	2013 I-VIII	2014 I-VIII
Нийт ажилгүйчүүд	718	259	100	100
Үүнээс: дээд боловсролтой	125	78	17.4	30.1
Тусгай дунд боловсролтой	40	7	5.6	2.7
Мэргэжлийн анхан шатны боловсролтой	34	20	4.7	7.7
Бүрэн дунд	384	116	53.5	44.8
Суурь	95	33	13.2	12.7
Бага	32	4	4.5	1.5
Боловсролгүй	8	1	1.1	0.4

Хүснэгт 10. Ажилгүйчүүд, насны бүлэг, хүйсээр

Насны бүлгээр	2013 I-VIII		2014 I-VIII	
	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй
Нийт ажилгүйчүүд	718	419	259	129
16-24	164	86	73	33
25-34	218	128	92	48
35-44	187	119	40	26
45-60	149	86	54	22

Хүснэгт 11. Ажлын шинэ байранд ажилд орсон иргэний мэдээ

Үзүүлэлт	2013 I-VIII		2014 I-VIII	
	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй
<i>Ажил, мэргэжлийн ангилалаар</i>	665	312	660	298
- мэргэжилтэн	34	23	49	32
- техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн	13	3	14	3
- контор(office),үйлчилгээний ажилтан	71	30	4	3
- худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	111	72	59	53
- ХАА, ой, загас агнуурын ажилтан	75	31	115	52
- үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажилтан үйлчилгээний ажилтан	157	78	93	42
- суурин төхөөрөмж, машин механизмын операторч,угсрагч	12	4	69	4
- энгийн ажил мэргэжил	192	71	257	109
<i>Насны бүлгээр</i>	665	312	660	298
15-24	67	35	122	44
25-34	219	108	215	103
35-44	220	97	175	84
45-59	152	71	146	67
60+	7	1	2	0

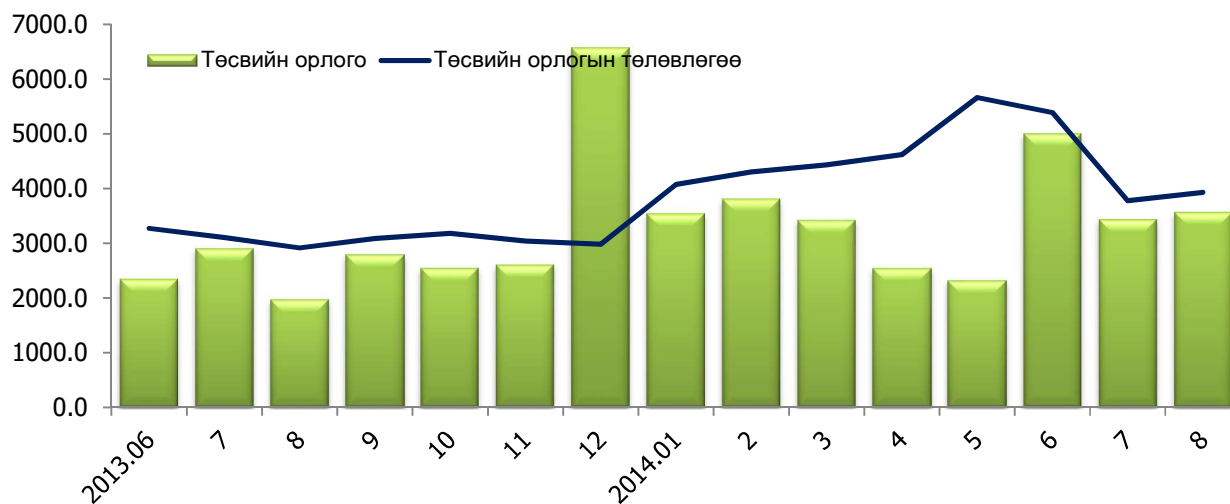
АЙМГИЙН ТӨСӨВ

Аймгийн төсвийн орлого эхний 8 сарын байдлаар 33.2 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 2.3 тэрбум төгрөгөөр буюу 6.7 хувиар дутуу бүрдсэн байна. Төсвийн нийт орлогын 34.7 хувийг урсгал орлого (албан татвар, өмчийн татвар, дотоодын бараа үйлчилгээний татвар, бусад татвар хураамж, татварын бус орлого) 65.3 хувийг тусламжийн орлого эзэлж байна.

Нийт урсгал орлого 11.5 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 0.6 тэрбум төгрөгөөр буюу 5.3 хувиар, тусламжийн орлого 21.7 тэрбум төгрөг болж төлөвлөснөөс 1.7 тэрбум төгрөгөөр буюу 6.2 хувиар тус тус дутуу бүрджээ.

Татварын орлого 10.4 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 0.9 тэрбум төгрөгөөр буюу 8.1 хувиар дутуу бүрдсэн бол, татварын бус орлого 1.0 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 35.8 хувиар илүү бүрдсэн байна.

Зураг 15. Төсвийн орлого, саятөгрөг, сараар

Хүснэгт 12. Аймгийн төсвийн орлого, өссөн дүнгээр, сая.төгрөг

Татварын орлогын нэр, төрөл	Төлөвлөсөн 2014.I-VIII	Гүйцэтгэл 2014.I-VIII	ТБ %	Зөрүү, сая.төг
Төсвийн орлогын дүн	35,666.2	33,273.1	93.3	-2393.1
Урсгал орлого	12,194.1	11,544.4	94.7	-649.7
1. Татварын орлогын дүн	2,153.3	2,107.6	97.9	-45.7
Хүн амын орлогын албан татвар	2,496.2	2,490.3	99.8	-5.9
Цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын	2,278.5	2,155.6	94.6	-122.9
Үйл ажиллагааны орлогын	44.1	147.1	333.9	103.0
Орлогыг тодорхойлох боломжгүй иргэний	17.4	19.4	111.1	1.9
Бусад	156.2	168.2	107.7	12.0

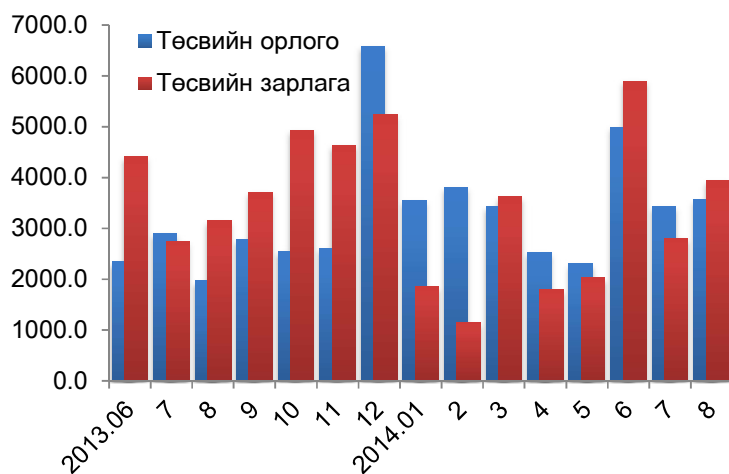
Булган аймгийн эдийн засаг, нийгмийн байдал 2014 оны 08 сарын танилцуулга

Өмчийн татвар	74.1	247.2	333.8	173.2
Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	69.6	243.4	349.7	173.8
Бууны татвар	4.5	3.8	85.5	-0.6
Дотоодын бараа, үйлчилгээний татвар	208.8	207.5	99.4	-1.3
Авто тээврийн ба өөрөө явагч хэрэгслийн	208.8	207.5	99.4	-1.3
Бусад татвар, хураамж, төлбөр	8,986.6	7,934.6	88.3	-1052.0
Улсын тэмдэгтийн хураамж	103.2	101.4	98.2	-1.9
Газрын төлбөр	128.3	136.3	106.2	8.0
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	89.0	94.7	106.3	5.6
Агнуурын нөөц ашигласны төлбөр	1.5	1.4	96.3	-0.1
Усны төлбөр	8,475.8	7,475.0	88.2	-1000.8
Ойгоос хэрэглээний мод, түлээ ашигласны	150.5	95.0	63.2	-55.5
Бусад татвар, хураамж	37.6	30.5	81.0	-7.2
Ашигт малтмалаас бусад байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	0.7	-	0.0	-0.7
2. Татварын бус орлогын дүн	771.3	1,047.5	135.8	276.2
Хувьцааны ногдол ашиг	12.5	9.1	72.9	-3.4
Түрээсийн орлого	13.8	12.4	89.8	-1.4
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	530.2	857.6	161.8	327.5
Хүү торгуулын орлого	171.6	139.2	81.1	-32.3
Бусад нэр заагдаагүй орлого	43.4	29.2	67.4	-14.1
3. Хөрөнгийн орлого	25.5	17.4	68.4	-8.1
Хөрөнгө худалдсаны орлого	25.5	17.4	68.4	-8.1
4. Тусламжийн орлого	23,446.6	21,711.3	92.6	-1735.3
Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн орлого	1,488.2	1,395.8	93.8	-92.4
Улсын төсвөөс авсан санхүүгийн дэмжлэг	16,002.1	16,001.1	100.0	-1.0
Орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлэг	5,956.3	4,314.4	72.4	-1641.9

Хүснэгт 13.Төсвийн орлого, сумаар, 2014 оны эхний 8 сар, сая төгрөг

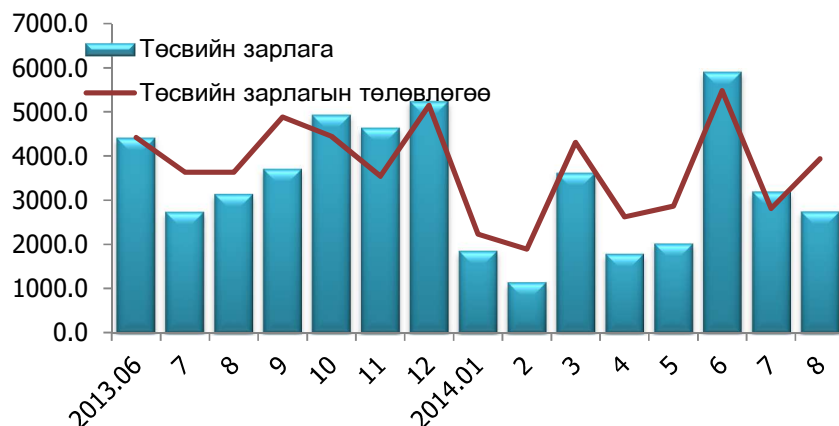
Сумыннэр	Урсгал орлого			Үүнээс:					
	Бүгд	ТБ %	Зөрүү	Татварынорлого			Татварын бус орлого		
				Бүгд	ТБ %	Зөрүү	Бүгд	ТБ %	Зөрүү
Булган	208.6	125.8	42.7	163.9	115.0	21.3	44.7	191.9	21.4
Баян-Агт	42.8	110.4	4.0	37.2	102.9	1.0	5.5	215.5	3.0
Баяннуур	12.6	63.4	-7.2	8.8	74.2	-3.1	3.7	47.2	-4.2
Бугат	104.5	242.2	61.4	19.0	53.4	-16.6	85.6	1123.3	78.0
Бүрэгхангай	65.9	179.8	29.2	29.2	99.4	-0.2	36.7	505.2	29.4
Гурванбулаг	39.9	193.4	19.3	30.5	189.2	14.4	9.5	208.1	4.9
Дашинчилэн	164.5	406.3	124.0	23.4	90.7	-2.4	141.0	964.0	126.4
Могод	22.1	131.6	5.3	17.8	163.5	6.9	4.3	72.9	-1.6
Орхон	40.4	173.7	17.1	23.9	152.2	8.2	16.5	218.5	8.9
Рашаант	87.1	508.9	70.0	17.6	223.7	9.8	69.4	752.5	60.2
Сайхан	34.1	281.0	22.0	29.9	374.1	21.9	4.2	101.5	0.1
Сэлэнгэ	23.4	73.9	-8.3	18.8	65.1	-10.1	4.6	166.6	1.8
Тэшиг	53.0	102.9	1.5	43.8	98.0	-0.9	9.3	135.0	2.4
Хангал	219.0	173.5	92.7	107.7	111.9	11.4	81.7	1547.8	76.5
Хишиг-Өндөр	43.1	116.0	5.9	30.1	119.7	5.0	13.0	108.1	1.0
Хутаг-Өндөр	235.2	318.9	161.5	58.6	94.3	-3.5	176.6	1526.1	165.0
Дүн	1396.1	172.4	271.5	660.3	121.2	-3.5	706.2	396.2	8.3

Зураг16. Төсвийн орлого, зарлага, сая төгрөг

2014 оны эхний 8 сарын байдлаар орон нутгийн төсөв болон тусгай зориулалтын шилжүүлгийн төсвөөс төсөвт байгууллагуудын төлөвлөсөн үйл ажиллагааны зардлын 83.7 хувийг буюу 30.4 тэрбум төгрөгийн зардлыг санхүүжүүлжээ. Өөрөөр хэлбэл, төсөвт байгууллагууд үйл ажиллагааны нийт зардлын 16.2 хувийг буюу 5.8 тэрбум төгрөгийг төлөвлөсөн хугацаандаа зарцуулаагүй байна.

Зураг17. Төсвийн зарлага, сая төгрөг, сараар

Төсвийн зарлагын 41.6 хувийг цалин хөлс, нэмэгдэл урамшуулал, 4.6 хувийг ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл, 8.0 хувийг нийгмийн халамжийн үйлчилгээ, 15.8 хувийг хөрөнгө оруулалт, их засварын зардал тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 14. Аймгийн төсвийн зарлага, сумаар, 2014 оны 8-р сард, сая төгрөг

Сумын нэр	Орлогын дүн*	Зарлага				Орлого, зарлагын зөрүү
		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь	Зөрүү	
Булган	4685.6	4791.7	4270.8	89.1	520.9	414.8
Баян-Агт	1243.9	1410.5	1207.3	85.6	203.2	36.6
Баяннуур	929.2	1084.8	921.0	84.9	163.8	8.2
Бугат	898.9	1028.9	831.6	80.8	197.3	67.3
Бүрэгхангай	1017.8	1169.4	886.7	75.8	282.7	131.1
Гурванбулаг	1364.5	1472.3	1270.5	86.3	201.8	93.9
Дашинчилэн	1502.5	1524.3	1567.4	102.8	-43.1	-64.9
Могод	1072.6	1240.1	1006.7	81.2	233.4	65.9
Орхон	1090.2	1142.9	1060.8	92.8	82.1	29.4
Рашаант	1561.0	1571.0	1484.2	94.5	86.8	76.7
Сайхан	1381.3	1514.8	1279.9	84.5	234.9	101.4
Сэлэнгэ	1402.3	1566.0	1324.8	84.6	241.2	77.6
Тэшиг	1318.4	1535.3	1311.1	85.4	224.2	7.3
Хангал	2357.7	2281.7	2308.8	101.2	-27.1	48.9
Хишиг-Өндөр	1217.8	1417.5	1076.5	75.9	341.0	141.3
Хутаг-Өндөр	1934.6	1862.3	1928.9	103.6	-66.7	5.6
Дүн	24978.2	26613.5	23737.0	89.2	2876.5	1241.1

Орлогын дүн* - Сумын төсвийн орлого, орон нутгийн хөгжлийн сан, тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллага

Орон нутгийн болон улсын төсвийн байгууллагын нийт авлага 17.4 сая төг, өглөг 575,0 сая төгрөг байна. Нийт өглөгийн 11.8 хувь нь цалин хөлс, ажил олгогчоос төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэл, 81.2 хувь нь байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал болох түлш халаалт, гэрэл цахилгаан, цэвэр бохир усны өр, 6.9 хувь нь бусад зардлын өглөг байна.

Хүснэгт 15. Орон нутгийн төсвийн байгууллагуудын өр, авлага, 8-р сард

/өссөндүнгээр/

	Сарын эхний үлдэгдэл	Шинээр үүссэн	Тухайн сард төлөгдсөн	Сарын эцсийн үлдэгдэл
Нийт авлага	17.4	1.7	0.0	19.1
Нийт өглөг	575.0	15.5	72.5	518.0

Хүснэгт 16. Өглөгтэй сумууд, 2014 оны 8-р сар, сая төгрөг

	Сарын эхний үлдэгдэл	Шинээр үүссэн	Тухайн сард төлөгдсөн	8 сарын эцсийн үлдэгдэл
Булган	231.0	8.9	24.4	215.4
Баян-Агт	1.7	0.0	1.1	0.7
Баяннуур	2.4	1.9	0.6	3.6
Бугат	4.4	0.0	0.0	4.4
Бүрэгхангай	10.1	0.4	0.0	10.5
Гурванбулаг	22.1	0.0	9.4	12.7
Дашинчилэн	10.3	0.0	6.7	3.6
Могод	1.1	0.0	1.1	0.0
Орхон	84.4	0.0	0.0	84.4
Рашаант	4.7	0.0	0.0	4.7
Сайхан	83.6	0.8	4.5	79.9
Сэлэнгэ	9.0	0.4	6.7	2.7
Тэшиг	10.7	0.0	0.0	10.7
Хангал	32.4	0.6	16.4	16.6
Хишиг-Өндөр	5.6	0.9	0.5	6.0
Хутаг-Өндөр	12.5	1.6	0.6	13.5
Дүн	526.0	15.4	71.9	469.5

Хүснэгт 17. Авлагатай сумууд, 2014 оны 8-р сарын эцэст, сая төгрөг

	Сарын эхний үлдэгдэл	Шинээр үүссэн	Тухайн сард төлөгдсөн	8 сарын эцсийн үлдэгдэл
Булган				0
Баян-Агт				0
Баяннуур	0.8			0.8
Бугат				0
Бүрэгхангай				0
Гурванбулаг	0.9			0.9
Дашинчилэн				0
Могод				0
Орхон				0
Рашаант				0
Сайхан	0.5			0.5
Сэлэнгэ				0
Тэшиг	8.2			8.2
Хангал				0
Хишиг-Өндөр	2			2
Хутаг-Өндөр	0.09			0.09
Дүн	12.49	0	0	12.49

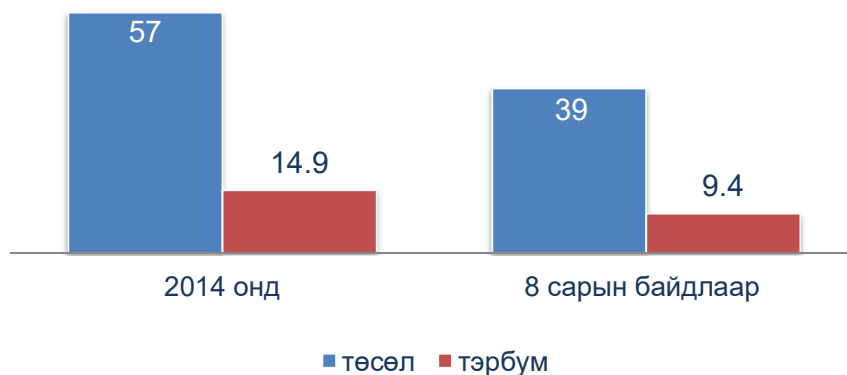
Худалдан авах ажиллагааны алба:

Аймгийн худалдан авах ажиллагааны алба нь 2014 онд нийт 14.9 тэрбум төгрөгний 57 төсөл арга хэмжээг зохион байгуулахаар төлөвлөснөөс 8 сарын байдлаар 9.4 тэрбум төгрөгний 39 төсөл арга хэмжээнд гэрээ байгуулсан.

- ✓ Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 5.9 тэрбум төгрөгний 13 төсөл
- ✓ Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 86.0 сая төгрөгийн 3 төсөл
- ✓ Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар 1.4 тэрбум төгрөгийн 11 төсөл
- ✓ Байгаль хамгаалах сангийн хөрөнгө оруулалтаар 1.2 тэрбум төгрөгийн 12 төсөл

Үнэлгээ хийгдэж буй 495 сая төгрөгийн 4 төсөл, зарласан 570.0 сая төгрөгийн 2 төсөл, зураг төсөв, ажлын даалгаваргүйн улмаас зарлаагүй 3.4 тэрбум төгрөгийн 12 төсөл арга хэмжээ байна.

Зураг 19. 2014 онд төлөвлөгдсөн төсөл арга хэмжээ, 8 сарын байдлаар гэрээ байгуулсан төсөл арга хэмжээ

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ, ХАЛАМЖИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

8-р сарын байдлаар 623 ажил олгогчийн 11411 даатгуулагчийг нийгмийн даатгалд хамруулсан байна. Нийт даатгуулагчийн 5124 даатгуулагч буюу 45.0 хувь нь төсөвт байгууллагын, 2496 даатгуулагч буюу 21.8 хувь нь аж ахуй нэгж байгууллагын, 3791 даатгуулагч буюу 33.2 хувь нь сайн дурын даатгалд даатгуулагчид байна. Нийгмийн даатгалын санд 6136.0 сая төгрөг төвлөрч шимтгэлийн орлогын төлөвлөгөө 81.7 хувьтай байна.

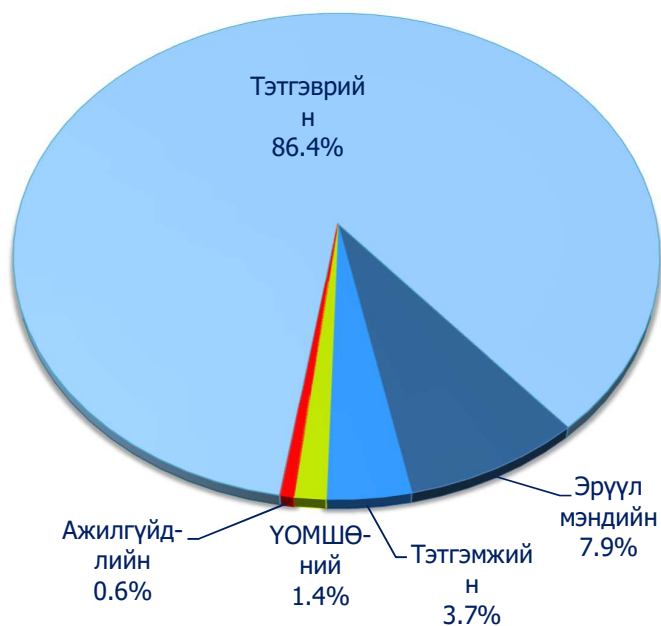
Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлогын 65.0 хувь нь тэтгэврийн даатгалын санд, тэтгэмжийн даатгалын санд 7.3 хувь, 4.8 хувь нь ҮОМШӨ-н санд, 1.6 хувь нь ажилгүйдлийн санд, 21.3 хувь нь ЭМД санд тус тус төвлөрсөн байна.

Нийгмийн даатгалын сангуудаас 15591.5 сая.төгрөгийн тэтгэвэр, тэтгэмж, эрүүл мэндийн даатгалын тусламж үйлчилгээний зардлыг санхүүжүүлсэн байна.

Хүснэгт 18. Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого, оноор (сая төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	2013-VIII		2014-VIII		гүйцэтгэлийн хувь /2013/	гүйцэтгэлийн хувь /2014/
	төлөвлөгөө	гүйцэтгэл	төлөвлөгөө	гүйцэтгэл		
Тэтгэвэр	2921.7	4072.9	4843.2		39.4	-100.0
Тэтгэмж	331.9	422.7	523.2		27.4	-100.0
ҮОШМӨ	262.3	264.7	364.1		0.9	-100.0
Ажилгүйдэл	80.2	125.4	120.6		56.4	-100.0
ЭМД	1035.6	1088.3	1674.8		5.1	-100.0
Дүн	4631.7	5974.0	6561.9		29.0	-100.0

Зураг 19. Даатгалын сангийн зарлага, хувиар

Мөн нийт зардлын 86.4 хувь нь тэтгэвэрт, 3.7 хувь нь тэтгэмжинд, 0.6 хувь нь ажилгүйдлийн тэтгэмжинд, 1.4 хувь нь ҮОМШӨ-ий даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн зардалд, 7.9 хувь нь эрүүл мэндийн даатгалын тусламж үйлчилгээний зардалд тус тус зарцуулагдсан байна.

Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн авлага 184.4 сая төгрөг байгаагийн 50.4 сая.төгрөг буюу 27.3 хувь нь төсөвт байгууллагын, 133.9 сая.төгрөг буюу 72.7 хувь нь аж ахуйн нэгж байгууллагын, 2.1 сая.төгрөг буюу 1.0 хувь нь сайн дурын даатгуулагчийн авлага тус тус эзэлж байна.

Төсвийн байгууллагуудын өрийн 45.8 хувийг боловсролын байгууллагууд, 31.2 хувийг соёлын байгууллага, 23.0 хувийг эрүүл мэндийн байгууллагуудын өр эзэлж байна.

Хүснэгт 19. Нийгмийн даатгалын сангуудын зардал (сая төгрөгөөр)

		2013 I-VIII			2014 I-VIII			гүйцэтгэлийн хувь	гүйцэтгэлийн хувь
		хүний тоо	төлөвлөгөө	гүйцэтгэл	хүний тоо	төлөвлөгөө	гүйцэтгэл		
тэтгэвэрийн даатгалын	дүн	6883	11291902.2	11069672.2	7576	13168475.3	13574797.2	98.0	103.1
	ӨН	5391	8676234.7	8742782.7	5886	9857743.2	10669949.9	100.8	108.2
	ТД	963	1348250.2	1306533.8	1128	1916810.0	1760294.6	96.9	91.8
	ТА	365	661917.5	578907.6	386	704483.1	646519.0	87.5	91.8
	Цэрэг	164	419607.4	438988.9	176	479972.0	495751.4	104.6	103.3
	бусад		185892.4	2459.2		209467.0	2282.3	1.3	1.1
ҮОМШӨ даатгалын	дүн	59	172677.6	128555.7	69	191665.9	134796.9	74.4	70.3
	тд	41	122429.3	113413.1	43	134753.1	117007.1	92.6	86.8
	та	7	15305.5	13405.7	6	16846.1	14416.3	87.6	85.6
	тэтгэмж	1	5825.2	316.6	10	7222.1	2288.4	5.4	31.7
	сувилал	10	982.7	1401.4	10	1073.4	1070.4	142.6	99.7
	бусад		28134.9	18.9		31771.2	14.7	0.1	0.0
ажилгүйдлийн даатгалын	дүн	160	140818.7	139235.7	133	142636.4	92801.3	98.9	65.1
	тэтгэмж	160	126386.9	139235.7	133	126192.6	92801.3	110.2	73.5
	сургалт		384.0			577.9		0.0	0.0
	бусад		14047.8			15865.9		0.0	0.0
тэтгэмжийн даатгалын	дүн	1069	365595.2	436139.7	1249	577648.2	584103.9	119.3	101.1
	хчта	437	36645.7	36326.2	562	43299.5	41530.8	99.1	95.9
	жа	449	263753.6	344913.5	486	397924.4	418913.1	130.8	105.3
	оршуулга	183	65195.9	54900.0	201.0	136424.3	123660.0	84.2	90.6
ЭМДаатгалын	дүн	24574	981503.7	862005.6	32701	1318707.9	1205032.7	87.8	91.4
	тусламж үйлчилгээ	17169	814845.7	787057.9	20633	1139094.8	1101211.1	96.6	96.7
	эмийн үнийн хөнгөлөлт	7405	106714.9	74947.7	12068	116150.4	103821.6	70.2	89.4
	бусад		59943.1			63462.7		0.0	0.0
Дүн		32745	12952497.4	12635608.9	41728	15399133.7	15591532	97.6	101.2

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ

Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламжыг 8 сарын байдлаар 2773 хүнд олгож, үүнд 1661.6 сая.төгрөг зарцуулсан байна. Мөн нийт тэтгэмжийг мөнгөн дүнгээр авч үзвэл 35.1 хувийг өндөр настанд үзүүлдэг мөнгөн тэтгэмж, 22.4 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нөхцөлт мөнгөн тэтгэмж, 14.5 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн нөхцөлт мөнгөн тэтгэмж, 1.7 хувийг бүтэн өнчин хүүхэд үрчлэн авч өсгөсөн тэтгэмж тус тус эзэлсэн байна.

Хүснэгт 20. Халамжийн сангаас олгосон тэтгэвэр, тэтгэмж

	2013 I-VIII		2014 I-VIII	
	хүн/тоо	сая.төг	хүн/тоо	сая.төг
Олгосон тэтгэвэр	1464	1048.8	1494	1080.9
Бүгд тэтгэмж	925	339.9	1279	580.7
ахмад НМТ	430	166.7	514	204.0
ХБИ/НМТ	296	106.0	343	130.2
ХБ/хүү/НМТ	170	62.7	198	84.4
БӨХАӨ	10	3.7	31	9.7
Жирэмсэн хөхүүл эхийн	2134	443.9	2850	461.6
Алдарт эхийн одон	5155	796.2	5169	698.5
I одонтой	1919	379.8	1863	376.7
II одонтой	3236	416.4	3306	332.0

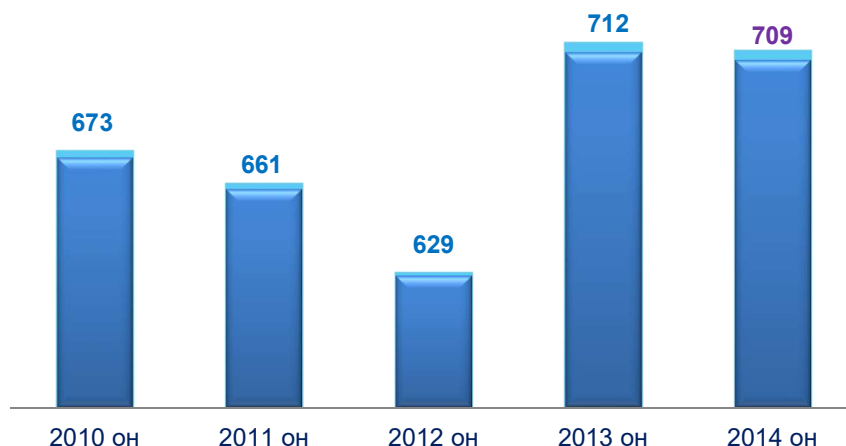
Тайлбар: ХБ*-хөгжлийн бэрхшээл, ХБИ*-хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, НМТ*-нөхцөлт мөнгөн тэтгэмж

ЭРҮҮЛ МЭНД

Эрүүл мэндийн газрын мэдээгээр оны эхний 8-р сарын байдлаар 709 хүүхэд мэндэлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 3 хүүхдээр буюу 1.9 хувиар өссөн байна. Нийт төрсөн хүүхдийн 76.4 хувь нь буюу 542 хүүхэд нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт мэндэлсэн байна.

Зураг 21. Төрсөн хүүхдийн тоо

Хүснэгт 21. Эрүүл мэндийн үзүүлэлт, 2014 оны 8-р сард

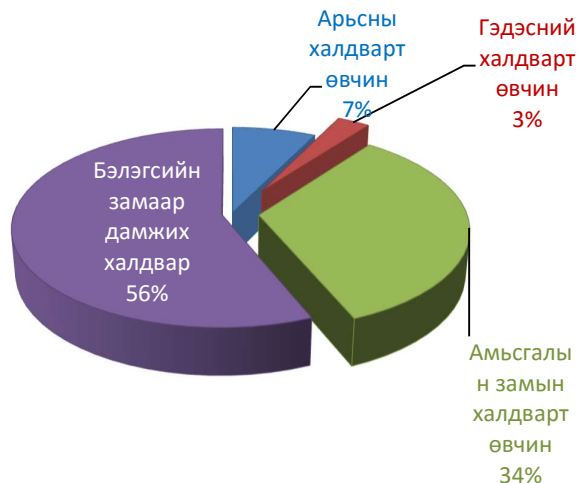
Үзүүлэлт	2012 он	2013 он	2014 он	$\frac{2014}{2013} \%$
Амаржсан эхийн тоо	621	710	703	99.0
Амьд төрсөн хүүхэд	629	712	709	99.6
Эхийн эндэгдэл	-	-	-	0.0
Амьгүй төрөлт	2	2	1	50.0
Гэрийн төрөлт	2	5	6	120.0
Нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхэд	12	9	11	122.2
Перинаталь эндэгдэл	7	7	4	57.1
Амьд төрсөн 1000 хүүхэд тутмаас 1 хүртэл насанд эндсэн хүүхэд	19.0	12.6	15.5	123.0

Нялхасын эндэгдэл тайлант хугацаанд 11 гарсан нь өмнөх оны мөн үеэс 22.2 хувиар өсч, халдварт өвчнөөр 274 хүн өвчилсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 28.5 хувиар буюу 166 хүнээр, 10000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүний тоо 46.5 продицимилээр тус тус буурсан байна.

Зураг 20. Халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд, сараар

Зураг 21. Халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд

Нийт халдварт өвчнөөр өвчлөгсдийн 4.4 хувийг гахайн хавдар, 55.8 хувийг бэлэгсийн замын халдварт өвчин, 14.9 хувийг салхин цэцэг, 13.5 хувийг сүрьеэ, хачигт рикеттиоз 1.5 хувийг, вирус гепатит 2.2 хувийг, цусан суулга 0.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 22. Халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд, 2014 оны 8-р сард

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2013 он	2014 он	өсөлт, бууралт	
				тоо/пункт	хувиар
Нийт халдварт өвчин	бодит тоо	440	274	-166	-37.7
	10000 хүнд	75.0	46.5	-28.5	
вирус гепатит	бодит тоо	36	6	-30	-83.3
	10000 хүнд	6.1	6.0	-0.1	
цусан суулга	бодит тоо	1	2	1	0.0
	10000 хүнд	0.1	0.3	0.2	
салхин цэцэг	бодит тоо	62	41	-21	-33.9
	10000 хүнд	10.6	6.9	-3.7	
гахайн хавдар	бодит тоо	126	12	-114	-90.5
	10000 хүнд	21.5	2.0	-19.5	
сүрьеэ	бодит тоо	33	37	4	12.1
	10000 хүнд	5.6	6.2	0.6	
хачигт рикеттиоз	бодит тоо	1	4	3	
	10000 хүнд	0.1	0.6	0.5	
бруцеллөз	бодит тоо	1	0	-1	0

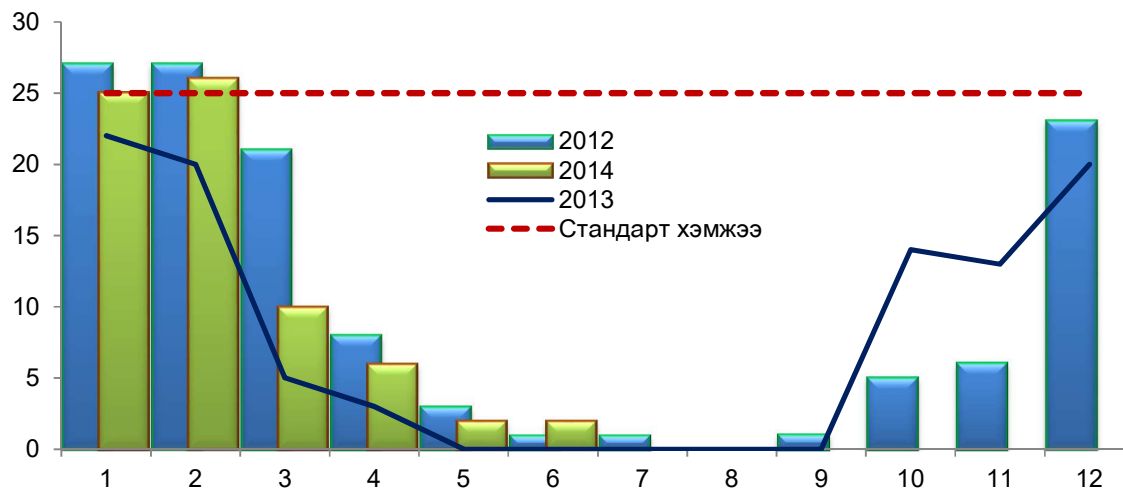
	10000 хүнд	0.1	0	-0.1	
тэмбүү	бодит тоо	50	45	-5	-10.0
	10000 хүнд	8.5	7.6	-0.9	
трихомониаз	бодит тоо	49	83	34	69.4
	10000 хүнд	8.4	14.0	5.6	
заг хүйтэн	бодит тоо	36	25	-11	-30.6
	10000 хүнд	6.1	4.2	-1.9	
мөөгөнцөр	бодит тоо	30	17	-13	-43.3
	10000 хүнд	4.9	2.8	-2.1	
хамуу	бодит тоо	8	3	-5	-62.5
	10000 хүнд	1.3	0.5	-0.8	

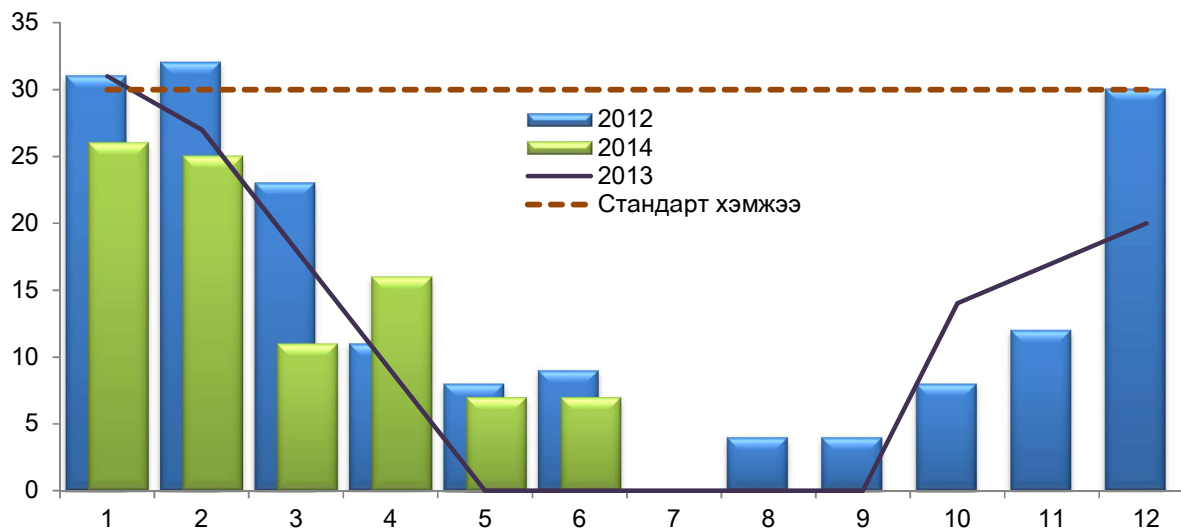
АМЬДАРЧ БУЙ ОРЧИН

Агаар дахь бохирдуулагч бодисын агууламжийг аймгийн нутаг дэвсгэрт тодорхой цэгт хэмжихэд азотын давхар ислийн хоногийн дундаж агууламж 2014 оны 6-р сард 0,007 мг/м³ байна. Харин хүхэрлэг хийн хэмжээ 10 мг/м³-ээр давсан байна.

Зураг 22. Азотын давхар ислийн агууламж, сараар, мг/м³

Зураг 23. Хүхэрлэг хийн агууламж, сараар, мг/м3

Хүснэгт 23. Агаар дахь бохирдуулагч бодисын хоногийн дундаж агууламж, мг/м3

Агаарын бохирлын үзүүлэлт		1-р сар	2-р сар	3-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар
Хүхэрлэг хий SO2	Дундаж	0.025	0.026	0.01	0.006	0.002	0.002	0.001	0.002
	Хамгийн их	0.028	0.029	0.026	0.013	0.004	0.003	0.005	0.003
	XXX*-с давсан хувь	-	-	-	-	-	-	-	-
	Хэмжилтийн тоо	69	60	63	44	44	42	36	42
Азотын давхар Исэл NO2	Дундаж	0.026	0.025	0.011	0.016	0.007	0.007	0.009	0.01
	Хамгийн их	0.039	0.035	0.022	0.031	0.016	0.006	0.016	0.013
	XXX*-с давсан хувь	-	-	-	-	-	-	-	-
	Хэмжилтийн тоо	69	60	63	44	44	42	36	42

2014-2015 оны хүйтний улирлын V-IX сарын цаг агаарын ерөнхий төлөв

Аравдугаар сард. Агаарын температурын сарын дундаж нь нийт нутгаар олон жилийн дунджийн орчим байна. (1 дүгээр зураг)

Энэ сард нутгийн өмнөд хэсгээр олон жилийн дунджаас ахиу, бусад нутгаар дунджийн орчим хур тунадас орох төлөвтэй байна. (2 дугаар зураг)

Арваннэгдүгээр сард. Агаарын температурын сарын дундаж нь нийт нутгаар олон жилийн дунджийн орчим байна. (3 дугаар зураг)

Энэ сард ихэнх нутгаар олон жилийн дунджаас ахиу, бусад нутгаар олон жилийн дунджийн орчим цас орох төлөвтэй байна. (4 дүгээр зураг)

Арванхоёрдугаар сард. Агаарын температурын сарын дундаж нь нийт нутгаар олон жилийн дунджийн орчим байна. (5 дугаар зураг)

Энэ сард ихэнх нутгаар олон жилийн дунджаас ахиу, бусад нутгаар дунджийн орчим цас орох төлөвтэй. (6 дугаар зураг)

Нэгдүгээр сард. Агаарын температурын сарын дундаж нь нийт нутгаар олон жилийн дунджийн орчим байна. (7 дугаар зураг)

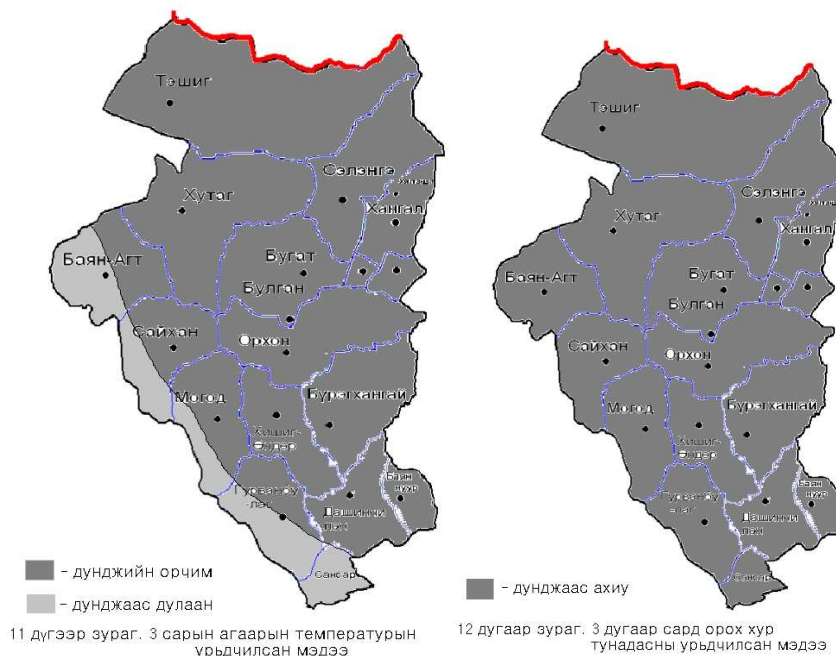
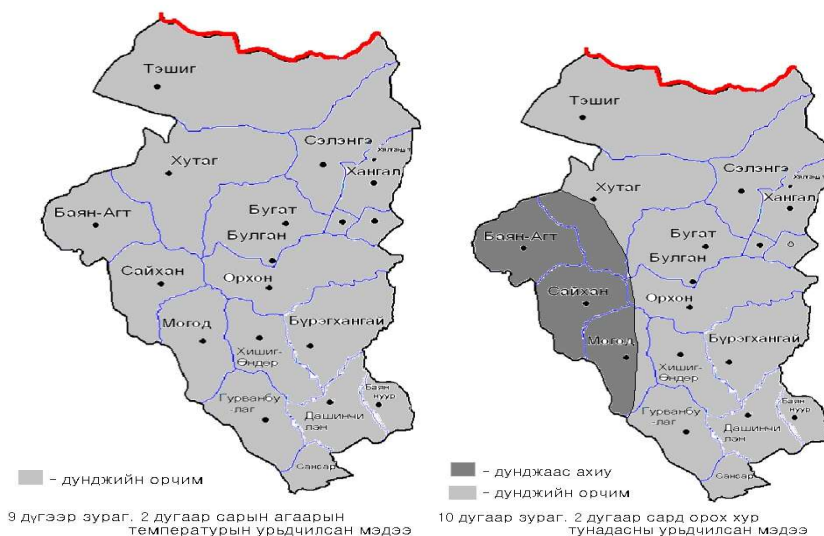
Энэ сард нутгийн зүүн хойд хэсгээр олон жилийн дунджийн орчим, бусад нутгаар олон жилийн дунджаас ахиу цас орох төлөвтэй байна. (8 дугаар зураг)

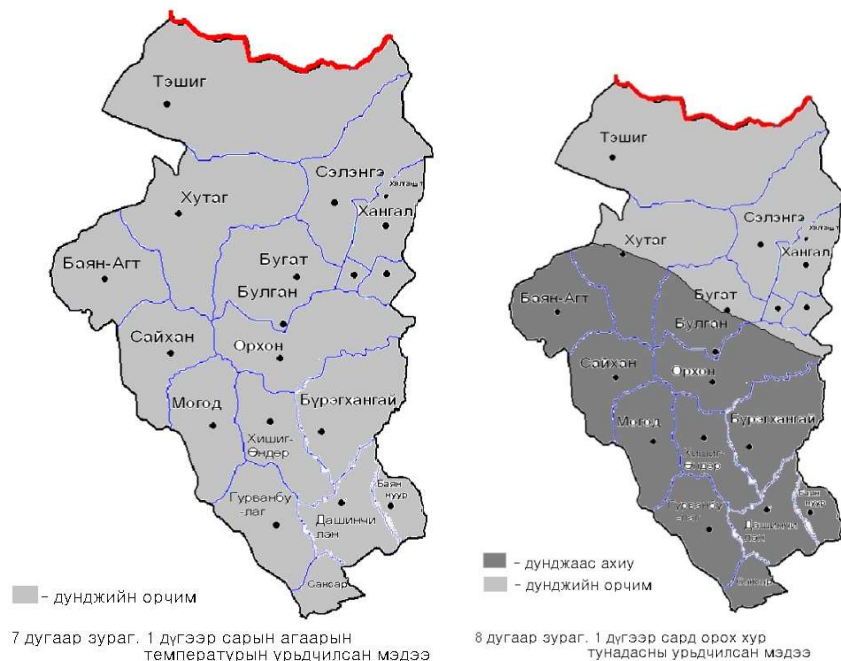
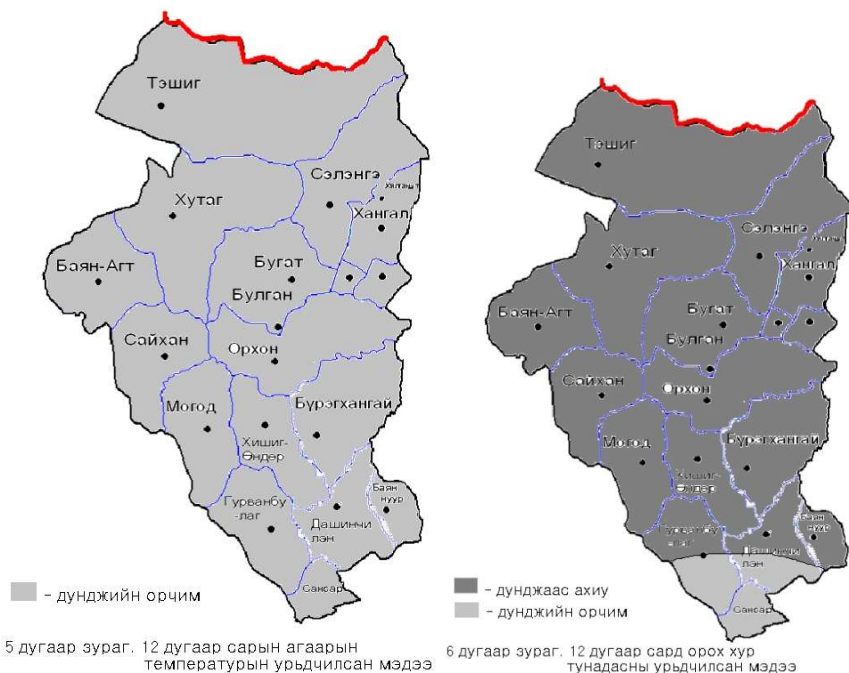
Хоёрдугаар сард. Агаарын температурын сарын дундаж нь нийт нутгаар олон жилийн дунджийн орчим байна. (9 дүгээр зураг)

Энэ сард нутгийн баруун хэсгээр олон жилийн дунджаас ахиу, бусад нутгаар олон жилийн дунджийн орчим цас орох төлөвтэй байна. (10 дугаар зураг)

Гуравдугаар сард. Агаарын температурын сарын дундаж нь ихэнх нутгаар олон жилийн дунджийн орчим, бусад нутгаар олон жилийн дунджаас 0.5-1.0 градусаар дулаан байна. (11 дүгээр зураг)

Энэ сард нийт нутгаар олон жилийн дунджаас ахиу цас орох төлөвтэй байна. (12 дүгээр зураг)

Булган аймгийн 2014-2015 оны өвөл, хаврын бэлчээрийн даац

“Ган, зуд, ус, цаг агаарын аюулаас урьдчилан сэргийлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” Монгол улсын Засгийн газрын 190 дүгээр тогтоолын дагуу Ус, цаг уур, орчны хүрээлэнд **2014-2015 оны өвөл, хаврын бэлчээрийн даацыг** баг бүрийн бэлчээрийн ургац, малын тоо, бэлчээрийн талбайн хэмжээ, бэлчээр ашиглах хугацаа зэрэг мэдээлэл дээр үндэслэн багийн нутгаар тооцоолж гаргав.

Зуншлагын байдал 2014 оны 8 дугаар сарын 20-ны байдлаар аймгийн нийт нутгийн 70 гаруй хувьд хэвийн, 30 орчим хувьд гандуу байна.

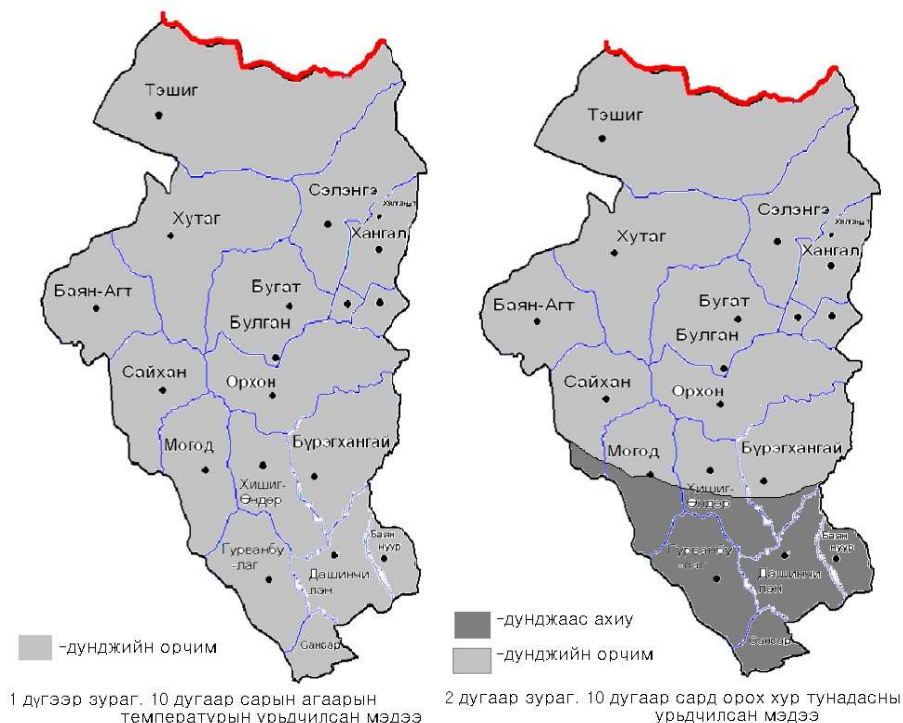
Бэлчээрийн даацыг нийт нутгаар тооцоолж гаргасан дүнгээс үзвэл:

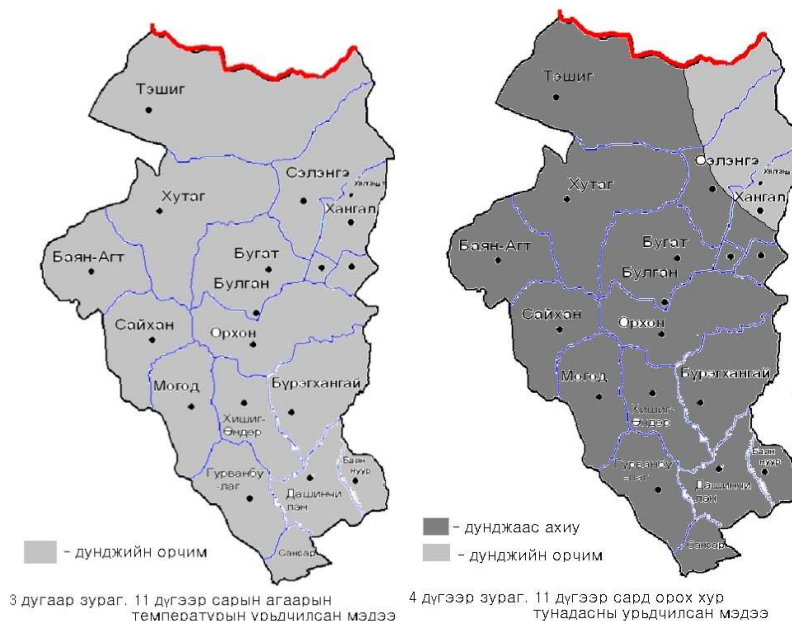
- 50 % нь 50 хүртэлх хувь (бэлчээрийн нөөцтэй)
- 15 % нь 51-100 хувь (бэлчээр хүрэлцээтэй)
- 25 % нь 101-300 хувь (багтаамж 1-3 дахин хэтэрсэн)
- 5 % нь 301-500 хувь (багтаамж 3-5 дахин хэтэрсэн)
- 5 % нь 500 хувиас их (багтаамж олон дахин хэтэрсэн)

байна. (Бэлчээрийн даацын зураг, 2014 оны 8 дугаар сарын 25). Өөрөөр хэлбэл нутгийн 70 орчим хувьд мал өвөлжилт, хаваржилт хэвийн байх боломжтой буюу тодорхой тооны мал гаднаас отроор орох бэлчээрийн нөөцтэй байна. Харин нутгийн 30 гаруй хувь нь өөрийн сумын нутагт мал өвөлжүүлэх боломж муу байгаа нь өөр нутагт отор нүүдэл хийх, нэмэгдэл тэжээл бэлтгэх зэргээр мал өвөлжилт, хаваржилтын ажлыг эртнээс анхаарах, зохицуулах шаардлагатайг харуулж байна.

Аймгийн дүнгээр авч үзвэл **Баян-Агт, Сайхан, Могод, Орхон, Бүрэгхангай, Гурванбулаг, Дашинчилэн, Баяннуур, Рашаант** сумдын ихэнх, **Хутаг-Өндөр, Хишиг-Өндөр** сумдын зарим багийн нутгаар бэлчээрийн даац **олон дахин хэтэрч** гарсан тул мал өвөлжилт, хаваржилтын нөхцөл хүндрэхээр байна.

Гурванбулаг, Дашинчилэн сумын нутгаар даац онцгой их хэмжээгээр хэтэрч гарсан тул зохицуулалт хийх зайлшгүй шаардлагатай.

ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙ

Аймгийн хэмжээнд нийт хээлтэгч 1239.0 мянган малын 89.2 хувь буюу 1105.8 мянган хээлтэгч төллөсөн байна. Нийт төллөсөн хээлтэгч малыг төрлөөр авч үзвэл: 153 ингэ, 55586 гүү, 68642 үнээ, 624597 хонь, 356849 ямаа тус тус төллөсөн байна. Нийт гарсан төлийн 99.2 хувь нь буюу 1096.7 мянган төл бойжиж байна.

Хүснэгт 24. Төл бойжилт, толгой, 2014 оны эхний 8 сард

Сум	Төллөсөн хээлтэгч	Гарсан төл	Хорогдсон төл	Бойжсон төл	Төл бойжилт, %
Булган	20735	20763	876	19887	95.8
Баян-Агт	90145	90145	266	89879	99.7
Баяннуур	45959	45965	46	45919	99.9
Бугат	32393	32393	202	32191	99.4
Бүрэгхангай	114213	114213	76	114137	99.9
Гурванбулаг	121256	121256	1210	120046	99.0
Дашинчилэн	84757	84757	651	84106	99.2
Могод	110700	110700	1656	109044	98.5
Орхон	81771	81771	963	80808	98.8

Рашаант	62201	62201	188	62013	99.7
Сайхан	107979	107979	170	107809	99.8
Сэлэнгэ	27693	27693	40	27653	99.9
Тэшиг	26697	26722	369	26353	98.6
Хангал	27659	27659	91	27568	99.7
Хишиг-Өндөр	76424	76424	1666	74758	97.8
Хутаг-Өндөр	75245	75245	653	74592	99.1
Дүн	1105827	1105886	9123	1096763	99.2

Хүснэгт 25. Төл бойжилт, төрлөөр, 2013, 2014 оны эхний 8 сард

	2013 он	2014 он	үүнээс:				
			ботго	унага	тугал	хурга	ишиг
Гарсан төл	1002395	1105886	153	55586	68642	624622	356883
Бойжсон төл	974539	1096763	150	55032	67943	620627	353011
Хорогдсон төл	27856	9123	3	554	699	3995	3872
Бойжилтын хувь	97.2	99.2	98.0	99.0	99.0	99.4	98.9

Том малын зүй бусын хорогдол эхний 6 сард аймгийн хэмжээнд 9.8 мян.толгой болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 13.4 мян.толгой буюу 2.7 дахин буурсан байна. Том малын зүй бусын хорогдлыг малын төрлөөр авч үзвэл 1019 адуу, 783 үхэр, 4998 хонь, 3072 ямаа буюу оны эхэнд тоологдсон нийт малын 0,2 хувьтай тэнцэх мал хорогдоод байна. Нийт хорогдлын 50.6 хувийгхонь, 31.1хувийг ямаа эзэлж байна. Хорогдлыг сумаар авч үзвэл Гурванбулаг 1944, Тэшиг 1179, Баян-Агт 1035, Могод 835, Хутаг-Өндөр, 835, толгой мал тус тус хорогдсон нь нийт хорогдлын дийлэнх болж байна.

Хүснэгт 26. Малын зүй бусын хорогдол төрлөөр, сумаар, 2014 оны эхний 8 сард

Сум	Бүгд	Тэмээ	Адуу	Үхэр	Хонь	Ямаа
Булган	180	0	11	23	81	65
Баян-Агт	1035	0	152	79	562	242
Баяннуур	135	0	4	8	69	54
Бугат	35	0	25	10	0	0
Бүрэгхангай	287	0	5	7	155	120
Гурванбулаг	1944	0	56	88	1215	585
Дашинчилэн	496	0	25	16	236	219

Могод	835	0	120	73	378	264
Орхон	779	0	150	87	287	255
Рашаант	372	0	15	25	201	131
Сайхан	637	0	113	28	364	132
Сэлэнгэ	196	0	18	23	110	45
Төшиг	1179	0	108	134	589	348
Хангал	162	0	21	26	68	47
Хишиг-Өндөр	765	0	63	55	342	305
Хутаг-Өндөр	835	0	133	101	341	260
Дүн	9872	0	1019	783	4998	3072

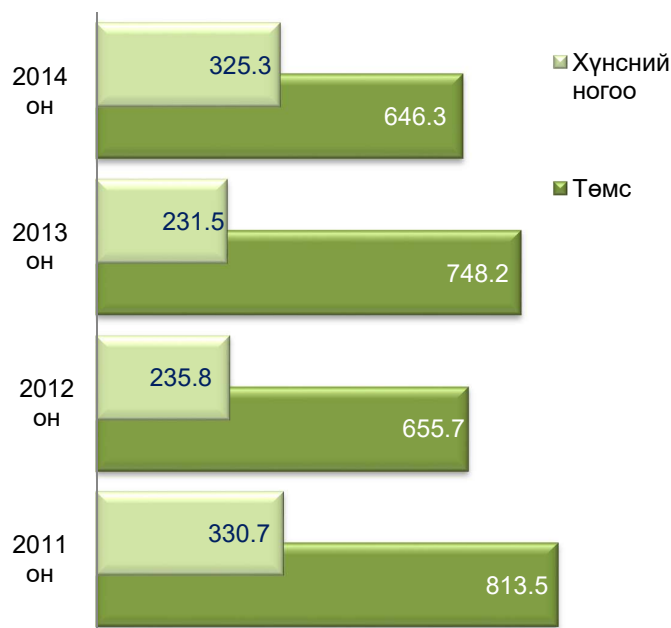

Газар тариалан

Тариалсан талбай: 2014 оны байдлаар аймгийн хэмжээнд нийт 36645.5 га талбайд тариалалт хийсэн байна. Үүнээс үр тариа 32224.9 га, төмс 646.3 га, хүнсний ногоо 325.3 га, техникийн ургамал 3449 га, тэжээлийн ургамал 484 га талбайд тус тус тариалсан байна.

Өнгөрсөн мөн үетэй харьцуулахад нийт тариалсан талбай 8.7 хувиар буюу 3172.3 га-гаар өссөн. Үүнээс: үр тариа 13.2 хувиар, хүнсний ногоо 5.9 хувиар тус тус өссөн ба техникийн ургамал 13.8 хувиар, төмс 15.8 хувиар, тэжээлийн ургамал 2.7 хувиар тус тус буурсан байна.

Зураг 24. Тариалсан талбай, 2014 онд

Хүснэгт 27. Тариалсан талбай, га, төрлөөр

Төрөл	Тариалсан талбай	Усалгаатай
Төмс	646.3	317.2
Хүнсний ногоо	325.3	310.2
үүнээс: байцаа	61.4	58.9
лууван	85.6	83.5
шар манжин	77.9	75.5
улаан манжин	27.6	26.5
сонгино	49.7	44.6
сармис	2.9	2.9
өргөст хэмх	9.0	8.1
улаан лооль	5.5	4.8
хулуу	0.1	0.1
чинжүү	2.1	2.0
тарвас	1.0	0.9
амтат гуа	0.1	0.1
бусад	2.4	2.3

Хүснэгт 28. Үр тариа, төрлөөр, 2013, 2014 оны эхний 8 сард, (га)

Сум, дүүрэг	Үр тариа 2013	Үр тариа 2014	Үүнээс:				
			Буудай	Арвай	Овьёос	Хөх тариа	Бог будaa
Баян-Агт	1778.9	1743.9	1722.5	5	16.4		
Баяннуур	40	91	80		6	5	
Бугат	1277	697	570		127		
Бүрэгхангай	637	1270	1180	10	80		
Дашинчилэн	1400	1407	1350	18.3	3.7	35	
Орхон	940	2739	2712		17		
Рашаант		500	500				
Сэлэнгэ	5391	6713	6366	20	157	120	50
Тэшиг	4646	4732	4730	2			
Хангал	1330	1339	1290	5	30	8	6
Хишиг-өндөр	1300	1393	1391.5		1.5		
Хутаг-Өндөр	9217	9600	9386	185	29		
Дүн	27956.9	32224.9	31278	245.3	467.6	168	56

Хүснэгт 29. Төмс, хүнсний ногоо, сумаар, 2013, 2014 оны эхний 8 сард, (га)

Сум, дүүрэг	Төмс		Хүнсний ногоо		Өсөлт, бууралт хувиар	
	2013	2014	2013	2014	Төмс	Хүнсний ногоо
Баян-Агт	10	15	0.2	5.0	1.5 да	2281.8
Баяннуур	8	6.4	2.0	5.1	80.0	2.5 да
Бугат	60	49.8	11.0	19.6	83.0	178.2
Булган	90	80.2	49.0	50.1	89.1	102.3
Бүрэгхангай	17	17.8		8.7	104.7	
Гурван булаг	28.9	20	4.3	5.0	69.2	117.2
Дашинчилэн	20.7	26	5.2	9.8	125.6	188.5
Могод	11	11	7.0	7.0	100.0	100.0
Орхон	51.2	55.5	16.4	31.4	108.4	191.5
Рашаант	5	3.5	4.1	2.0	70.0	48.5
Сайхан	9.1	3		0.3	33.0	1875.0
Сэлэнгэ	150	151	49.0	53.8	100.7	109.8
Тэшиг	28.3	30		20.1	106.0	
Хангал	117.5	86.7	53.1	60.0	73.8	113.0
Хишиг-өндөр	17	0.4	2.0	0.3	2.4	15.0
Хутаг-Өндөр	124.5	90	28.1	47.0	72.3	167.3
Дүн	748.2	646.3	231.5	325.3	86.4	140.5

Хүснэгт 30. Тэжээлийн ургамал, техникийн ургамал, 2013, 2014 оны эхний 8 сард, (га)

Сум, дүүрэг	Тэжээлийн ургамал		Техникийн ургамал		Өсөлт, бууралт хувиар	
	2013	2014	2013	2014	Тэжээлийн ургамал	Техникийн ургамал
Баян-Агт			350.5	318		90.7
Баяннуур	37	21			56.8	
Бугат	3	6			200.0	
Булган						
Бүрэгхангай			610	984		161.3
Гурван булаг	2					
Дашинчилэн			200	50		25.0
Могод						
Орхон	70	249	442	250	355.7	56.6
Рашаант	25			110		
Сайхан						
Сэлэнгэ	20	38	600	122	190.0	20.3
Тэшиг			200			
Хангал	40	50		40	125.0	
Хишиг-өндөр			100			
Хутаг-Өндөр	300	120	1424	1575	40.0	110.6
Дүн	497	484	3926.5	3449	97.4	87.8

Хүснэгт 31. Хүнсний ногоо, төрлөөр, 2014 оны эхний 8 сард, (га)

Сум, дүүрэг	Хүнсний ногоо	Үүнээс:					
		Байцаа	Лууван	Шар манжин	Улаан манжин	Сонгино	Сармис
Баян-Агт	5.02	1.4	1	0.5	0.5	1.5	
Баяннуур	5.1	1.2	0.72	0.4	0.3	0.5	0.07
Бугат	19.6	0.6	4.5	4.4	4.7	4.5	
Булган	50.124	11.7	14.9	15.5	1	4.3	1.5
Бүрэгхангай	8.7	1.5	1.9	1	1.3	1.7	
Гурван булаг	5.04	1	1	1.5	0.5	0.5	0.1
Дашинчилэн	9.8	0.5	4.5	1.3		2	0.05
Могод	7	3	1	0.3	0.3	1.5	
Орхон	31.4	2.7	5.2	15.1	1.5	3.4	0.4
Рашаант	2		0.22	0.75	0.2	0.8	
Сайхан	0.3		0.1	0.1		0.1	
Сэлэнгэ	53.8	13	13	6	10	6	0.3
Тэшиг	20.1	5	6	3	1.5	4	
Хангал	59.98	15.7	13.22	9.27	5.69	13.7	0.5
Хишиг-өндөр	0.3	0.07	0.05	0.05	0.05	0.05	
Хутаг-Өндөр	47	4	18.3	18.7	0.1	5.1	
Дүн	325.264	61.37	85.61	77.87	27.64	49.65	2.92

Хүснэгт 31-н үргэлжлэл.

Сум, дүүрэг	Үүнээс:						
	Өргөст хэмх	Улаан лооль	Тарвас	Амтат гуа	Хулуу	Чинжүү	Бусад
Баян-Агт	0.1	0.02					
Баяннуур	0.9	0.7	0.15			0.08	0.08
Бугат	0.8					0.1	
Булган	0.7	0.5					0.024
Бүрэгхангай	0.6	0.5					0.2
Гурван булаг	0.1	0.1	0.04		0.1	0.1	
Дашинчилэн	0.5	0.3	0.05		0.02	0.3	0.28
Могод	0.4	0.3	0.2				
Орхон	1.1	1	0.1	0.1	0.01	0.1	0.69
Рашаант	0.01	0.02					
Сайхан							
Сэлэнгэ	2.4	1.4	0.5			0.2	1
Тэшиг	0.2	0.2				0.2	
Хангал	0.7	0.2				1	
Хишиг-өндөр							0.03
Хутаг-Өндөр	0.5	0.2					0.1
Дүн	9.01	5.44	1.04	0.1	0.13	2.08	2.404

Тариалсан талбай өрх, аж ахуй нэгжээр: 2014 оны байдлаар аймгийн хэмжээнд 892 өрх, 81 аж ахуй нэгж байгууллага тариалалт хийсэн байна. Нийт өрхийн 5.1 хувь нь төмс, хүнсний ногоо тарисан байна.

Хүснэгт 32. Тариалсан талбай, өрхөөр 2014 оны эхний 8 сард, (га)

Сум, дүүрэг	Тариалалт хийсэн өрхийн тоо	Тариалсан талбай /га/				
		Үр тариа	Төмс	Хүнсний ногоо	Техникийн ургамал	Тэжээлийн ургамал
Баян-Агт	46	21.4	13.5	5.02		
Баяннуур	28		5	4.125		6
Бугат	48	27	44.8	15.1		6
Булган	228		80.2	50.124		
Бүрэгхангай	27		11.8	8.7		
Гурван булаг	16		20	5.04		
Дашинчилэн	53		18	9.8		
Могод	11		11	7		
Орхон	33	158.5	29.8	13.11	20	120.6
Рашаант	54		3.5	2		
Сайхан	13		3	0.3		
Сэлэнгэ	157	1073	116.7	50.96		8
Тэшиг	70	1017	29.5	20.1		
Хангал	31	16	80.2	58.48	40	
Хишиг-өндөр	2	93	0.4	0.3		
Хутаг-Өндөр	75	230	89	47		20
Дүн	892	2635.9	556.4	297.159	60	160.6

Хүснэгт 33. Тариалсан талбай, аж ахуй нэгжээр, 2014 оны эхний 8 сард, (га)

Сум, дүүрэг	Тариалалт хийсэн ААНБ-н тоо	Тариалсан талбай /га/				
		Үр тариа	Төмс	Хүнсний ногоо	Техникийн ургамал	Тэжээлийн ургамал
Баян-Агт	2	1722.5	1.5		318	
Баяннуур	2	91	1.4	0.975		15
Бугат	4	670	5	4.5		
Булган						
Бүрэгхангай	8	1270	6		984	
Гурван булаг						
Дашинчилэн	3	1407	8		50	
Могод						
Орхон	11	2580.5	25.7	18.29	230	128.4
Рашаант	2	500			110	
Сайхан						
Сэлэнгэ	15	5640	34.3	2.84	122	30
Төшиг	9	3715	0.5			
Хангал	4	1323	6.5	1.5		50
Хишиг-өндөр	1	1300				
Хутаг-Өндөр	20	9370	1		1575	100
Дүн	81	29589	89.9	28.105	3389	323.4

Зураг 25. Тариалсан талбай, өрхөөр, (га)

Зураг 26. Тариалсан талбай, ААНБ(га)

Хураасан ургац: 2014 оны 8 сарын байдлаар аймгийн хэмжээнд 1014.82 тн ургац хураасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 6 дахин, бэлтгэсэн хадлан 2.6 дахин өссөн байна. Буудай 200 тн, овъёос 30 тн, төмс 425.9 тн, гар тэжээл 65 тн, хужир сүү 27 тн, хүнсний ногоо 293.92 тн, 38744.5 тн хадлан бэлтгэсэн байна.

Хүснэгт 34. Хураасан ургац, сумаар, төрлөөр, 2014 оны эхний 8 сард, (тн)

Сум, дүүрэг	Үүнээс:					
	Буудай	Овъёос	Төмс	Бэлтгэсэн өвс	Гар тэжээл	Хужир сүү
Баян-Агт			0.5			
Баяннуур			2.4	20		
Бугат				2574.5		
Булган						
Бүрэгхангай				1850		
Гурван булаг				150		
Дашинчилэн			98			
Могод			38	1200	60	
Орхон			5			
Рашаант						
Сайхан						
Сэлэнгэ		30	40	500		
Тэшиг			221	21200		12
Хангал				5250	5	15
Хишиг-өндөр						
Хутаг-Өндөр	200		21	6000		
Дүн	200	30	425.9	38744.5	65	27

Хүснэгт 35. Хураасан хүнсний ногоо, сумаар, төрлөөр, 2014 оны эхний 8 сард, (тн)

Сум, дүүрэг	Хүнсний ногоо	Үүнээс:					
		Байцаа	Лууван	Шар манжин	Улаан манжин	Сонгино	Сармис
Баян-Агт	0.2	0.06	0.04	0.06			
Баяннуур	2.73	0.25	0.3	0.21	0.08	0.32	0.03
Бугат							
Булган							
Бүрэгхангай							
Гурван булаг							
Дашинчилэн	51.59		28	11		12	
Могод	8	1	1	1	0.2	3	
Орхон	36.9	5	3	6	5	4	3
Рашаант							
Сайхан							
Сэлэнгэ							
Тэшиг	191.5	32	44	33	16.5	44	
Хангал							
Хишиг-өндөр							
Хутаг-Өндөр	3	1	0.5	0.5		1	
Дүн	293.92	39.31	76.84	51.77	21.78	64.32	3.03

Хүснэгт 35-н үргэлжлэл.

Сум, дүүрэг	Үүнээс:						
	Өргөст хэмх	Улаан лооль	Тарвас	Амтат гуа	Хулуу	Чинжүү	Бусад
Баян-Агт	0.04						
Баяннуур	0.41	0.43	0.5			0.17	0.03
Бугат							
Булган							
Бүрэгхангай							
Гурван булаг							
Дашинчилэн	0.3	0.1	0.05		0.01	0.1	0.03
Могод	0.5	0.3	1				
Орхон	2	3	1	1	0.5	0.2	3.2
Рашаант							
Сайхан	11	11					
Сэлэнгэ							
Тэшиг							
Хангал							
Хишиг-өндөр							
Хутаг-Өндөр							
Дүн	14.25	14.83	2.55	1	0.51	0.47	3.26

ХАРИЛЦАА ХОЛБОО

2014 оны эхний 8 сарын хугацаанд 30867 иргэнд нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээ үзүүлсэнээс хот хоорондод 8177 зорчигч, орон нутагт 22690 зорчигч хамрагдсан ба зорчигч урсгал өнгөрсөн оны мөн үеэс 8,5 хувиар буюу 4291 зорчигчоор өссөн байна. Зам тээврийн яамтай хамтран Уньт Тариалан чиглэлийн 88 км хатуу хучилттай авто замын ажлын явцтай танилцаж, ажлын явцыг шуурхайлах, чанартай гүйцэтгэх талаар үүрэг даалгавар өгч ажиллалаа. Зам тээврийн яамны сайдад Зам тээврийн хяналтын төв, авто пүүний үйл ажиллагааг танилцуулж, зөөврийн хяналтын пүү 1, суурин авто пүү Дашинчилэн, Хутаг-өндөр, Рашаант сумдад тавиулах хүсэлт тавив. 2015 оны улсын төсөвт тусгуулах зураг төсөв бүхий Орхон голын Сөрдөгийн гарам, Булган сумын Зүүн түрүүний гарамын төмөр бетонон гүүр, Зүүн түрүүний 1,8 км, Нэгдсэн эмнэлгээс НИК ШТСтанцын уулзвар хүртлэх 0,482 км хатуу хучилттай авто замуудын хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлүүлэхээр Зам тээврийн яаманд хандаад байна. Зам тээврийн яамны Дотоод аудит, хяналт шалгалтын газраас тус газрын үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийж урьдчилсан дүнг аймгийн удирдлагуудад танилцуулсан. Эдийн засгийн хөгжлийн яамнаас “Гудамж” төслийн ажлын хэсэг Булган суманд 2 хоног ажилласан. Засгийн газрын 2013 оны 46, 2014 оны 96 дугаар тогтоолын дагуу аймгийн төвд “Гудамж” төслийг хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэв. “Хур ноёд” ХХКомпаний гүйцэтгэсэн Зүүн түрүүний 1,24 км хатуу хучилттай авто замын гүйцэтгэлийг шуурхайлах гэрээний хэрэгжилтийг хангуулахаар 4-р шүүхэд хандаад байна. Автовокзалын холбогдлын ажлын зургийг гүйцэтгүүлэх үнийн саналыг холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудаас авах, зураг төсвийг хийлгэх ажлыг Худалдан ажиллагааны албатай хамтран хэрэгжүүлж байна. Оюутан тээврийн хүрээнд 8 сарын 23-ны өдрөөс эхлэн зорчигч урсгал нэмэгдсэнтэй холбогдуулан ББ-Од ХХК, Хараацайн жигүүр ХХК, Эрдэмтранс ХХК-иас нэмэлт автобусаар үйлчилж байна.

АЙМГИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

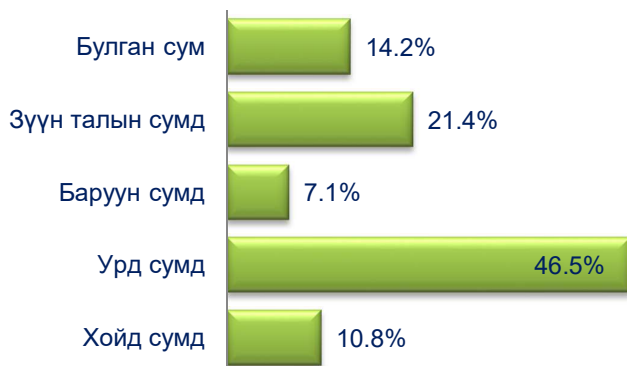
Аймгийн нутаг дэвсгэрт 2014 оны эхний 7 сард гал түймрийн хэрэг 28 бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 20.0 хувиар өссөн байна. Нийт гарсан гал түймрийн хэргийн 10 буюу 35.7 хувь нь ой хээрийн түймэр, 18 буюу 64.3 хувь нь объектэд гарсан гал түймрийн хэрэг байна. Тайлант хугацаанд хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол гэмтлийн 2 тохиолдол гарсан байна.

Гал түймрийг гарсан шалтгаанаар нь ангилвал цахилгаанаас 7.1 хувь, санамсаргүй байдлаас 64.2 хувь нь санаатай үйлдлээр 3.5 хувь нь, шалтгаан тогтоогдоогүй 25.1 хувь нь үйлдэгдсэн байна. Гал түймрийн улмаас тайлант хугацаанд 2 хүн ам насаа алдсан байна. Тайлант хугацаанд нийт сумдын 76.5 хувь буюу 13 суманд ой хээрийн болон объектын түймэр гарсан байна.

Хүснэгт 36. Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол, жил бүрийн 7-р сард, төрлөөр

Ослын төрөл	2012	2013	2014	$\frac{2014}{2013} \%$
Бүгд	5	8	2	400.0
Тэсэрч дэлбэрэх бодис				
Сум галт зэвсэг				
Химийн бодис				
Бичил уурхай, нуранги				
Усны осол	3	6	2	300.0
Барилгын осол				
Үйлдвэрийн осол				
Бусад	2	2		

Зураг 32. Гарсан гал түймэр, байршлаар 2014 оны 7 сард*

Зураг 33. Гал түймэр шалтгаанаар, 2014 оны 7 сард

Зүүн талын сумд* - Сэлэнгэ, Хангал, Хялганат
 Баруун талын сумд* - Сайхан, Баян-Агт
 Урд сумд* - Дашинчилэн, Орхон, Могод, Бүрэгхангай, Хишиг-Өндөр
 Хойд сумд* - Тэшиг, Хутаг-Өндөр

Хүснэгт 37. Аймгийн нутаг дэвсгэрт гарсан гал түймэр, сумаар, жил бүрийн 7-р сард

Сумын нэр	2013		2014		$\frac{2014}{2013}\%$	
	Ой хээрийн түймэр	Объектын гал түймэр	Ой хээрийн түймэр	Объектын гал түймэр	Ой хээрийн түймэр	Объектын гал түймэр
Булган		6		4		66.7
Баян-Агт				1		
Баяннуур						
Бугат	1					
Бүрэгхангай	1	1	2		200.0	
Гурванбулаг						
Дашинчилэн				3		
Могод			1			
Орхон			2	1		
Сайхан		1		1		100
Сэлэнгэ			2			
Тэшиг	1	1	1	1	100.0	100
Хангал		4		4		100.0
Хишиг-Өндөр		1	2	2		200.0
Хутаг-Өндөр	1			1		
Рашаант		1				
Бүгд	4	15	10	18	250.0	120.0

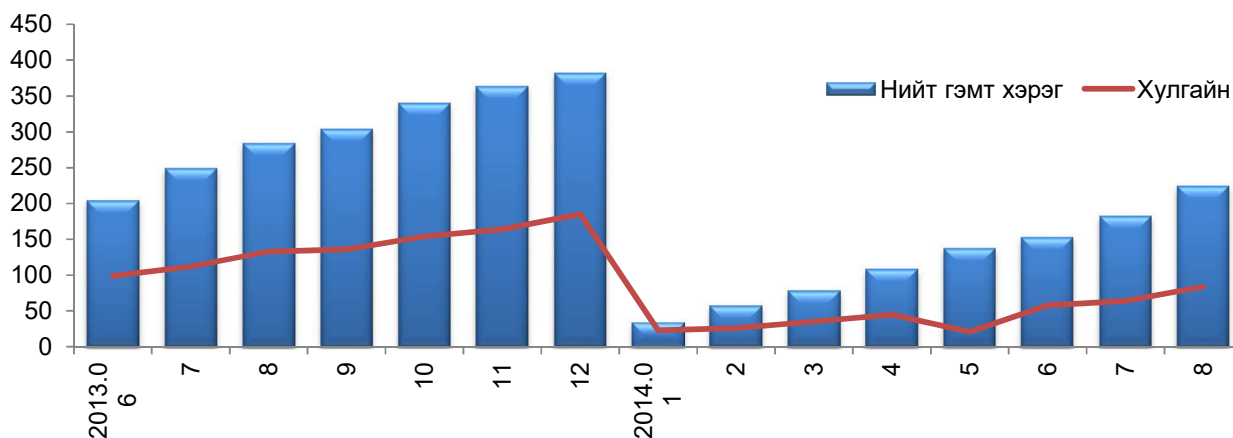

ГЭМТ ХЭРЭГ

2014 оны эхний 8 сард 224 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 26.7 хувиар буюу 60 хэргээр буурсан байна.

Гэмт хэргийн улмаас нийт иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагад 512.4 сая төгрөгний хохирол учирснаас иргэдэд 492.0 сая төгрөгний хохирол учирсан байна. Үүнээс хэрэг бүртгэлт мөрдөн байцаалтын шатанд 215.0 сая төгрөгний хохиролыг нөхөн төлүүлжээ.

Зураг 34. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, сараар

Хүснэгт 38. Нийт бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, төрлөөр, эхний 8 сард

	Гэмт хэргийн тоо			Өсөлт, бууралт хувиар		
	2012 он	2013 он	2014 он	2012 он	2013 он	2014 он
Хүний амь	4	4	3	100.0	100.0	75.0
Хүчин	3	2	4	100.0	66.7	200.0
Дээрэм	1	4	3	100.0	400.0	75.0
Хулгай	89	131	84	148.3	147.2	64.1
Булаалт	1	0	1	100.0	0.0	100.0
Албан тушаалын хэрэг	0	4	0	0.0	0.0	0.0
Хүний эрх, эрх чөлөөний эсрэг	44	68	66	157.1	154.5	97.1
Хөдөлгөөний аюулгүй байдал журам зөрчих	26	22	19	288.9	84.6	86.4
БХЖЭГ гэмт хэрэг	12	6	8	100.0	50.0	133.3
Ашиглах	0	0	0	0.0	0.0	0.0
Танхайрах	1	11	8	12.5	1100.0	72.7
Бусад	27	32	28	300.0	118.5	87.5
Бүгд	208	284	224	117.2	185.1	82.6

8 сарын байдлаар бүртгэгдсэн 224 хэргийн хулгайн гэмт хэрэг 84 бүртгэгдэж урьд оны мөн үеэс 47 хэргээр буюу 35.8 хувиар, үүнээс мал хулгайлах хэрэг 38 бүртгэгдэн урьд оны мөн үеэс 25 хэргээр буюу 39.6 хувиар, дээрэмдэх хэрэг 3 бүртгэгдэн урьд оны мөн үеэс 1 хэргээр буюу 33.3 хувиар, танхайрах гэмт хэрэг 8 бүртгэгдэн 3 хэргээр буюу 27.3 хувиар, ИЭЧЭМЭГХ 66 бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 2 хэргээр буюу 2.9 хувиар, хүны амь насыг санаатай хороох гэмт хэрэг 2 бүртгэгдэн урьд оны мөн үеэс 1 хэргээр буюу 33.3 хувиар, ХАБАЖЭГХ 19 бүртгэгдэж урьд оны мөн үеэс 2 хэргээр буюу 13.6 хувиар урьд оны мөн үеэс тус тус буурсан бол хүчиндэх гэмт хэрэг 4 бүртгэгдэн урьд оны мөн үеэс 2 хэргээр буюу 50 хувиар, байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэг 8 бүртгэгдэж урьд оны мөн үеэс 1 хэргээр буюу 12.5 хувиар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 39. Нийт бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, сумаар, жил бүрийн эхний 8 сард

Сум	Гэмт хэргийн тоо			Өсөлт, бууралт		
	2012 он	2013 он	2014 он	2013 он	2014 он	Хувь
Булган	59	78	57	19	-21	73.1
Баян-Агт	8	8	13	0	5	162.5
Баяннуур	2	2	4	0	2	200.0
Бугат	10	15	11	5	-4	73.3
Бүрэгхангай	5	11	11	6	0	100.0
Гурванбулаг	6	12	16	6	4	133.3
Дашинчилэн	5	10	10	5	0	100.0
Могод	3	18	6	15	-12	33.3
Орхон	16	25	16	9	-9	64.0
Рашаант	13	8	9	-5	1	112.5
Сайхан	8	22	9	14	-13	40.9
Сэлэнгэ	25	11	8	-14	-3	72.7
Тэшиг	5	11	7	6	-4	63.6
Хангал	17	20	21	3	1	105.0
Хишиг-Өндөр	13	15	11	2	-4	73.3
Хутаг-Өндөр	13	18	15	5	-3	83.3
Бүгд	208	284	224	76	-60	93.2

Хүснэгт 40. Гэмт хэрэгт бүртгэгдэх үед сэжигтэнээр тооцвол зохих этгээд нь тогтоогдоогүй хэргийн тоо, сумаар, 2014 оны эхний 8 сард

Сум	Сэжигтэн тодорхойгүй хэргийн тоо	Үүнээс сэжигтнийг илрүүлж ял сонгосон	Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь
Булган	11	6	54.5
Баян-Агт	6	3	50.0
Баяннуур	9	7	77.8
Бугат	5	2	40.0
Бүрэгхангай	2	1	50.0
Гурванбулаг	1	1	100.0
Дашинчилэн	2	2	100.0
Могод	2	0	0.0
Орхон	4	3	75.0
Рашаант	3	1	33.3
Сайхан	3	1	33.3
Сэлэнгэ	6	3	50.0
Тэшиг	4	0	0.0
Хангал	3	2	66.7
Хишиг-Өндөр	22	17	77.3
Хутаг-Өндөр	4	3	75.0
Хялганат	5	3	60.0
Бүгд	92	55	59.8

Хүснэгт 41. Бүртгэгдсэн хулгайн гэмт хэрэг, сумаар, 2013, 2014 оны эхний 8 сард

Сум	Нийт хулгайн гэмт хэргийн тоо			Үүнээс : хувийн өмчийн хулгайн гэмт хэргийн тоо		
	2012 он	2013 он	2014 он	2012 он	2013 он	2014 он
Булган	33	32	12	28	28	12
Баян-Агт	6	5	10	1	1	5
Баяннуур	0	2	4	0	0	0
Бугат	6	5	4	3	2	2
Бүрэгхангай	2	7	1	0	3	0
Гурванбулаг	2	3	6	0	0	4
Дашинчилэн	3	4	4	1	2	2
Могод	3	8	3	0	5	2
Орхон	6	11	9	2	3	3
Рашаант	5	0	6	3	1	1
Сайхан	4	18	6	2	2	2
Сэлэнгэ	8	6	3	6	3	1
Тэшиг	0	6	2	0	2	2
Хангал	1	3	2	0	2	1
Хишиг-Өндөр	2	9	6	1	6	5
Хутаг-Өндөр	7	10	5	4	7	3
Хялганат	1	2	1	1	1	1
Бүгд	89	131	84	52	68	46

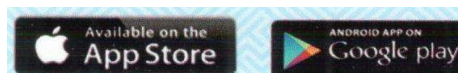
Статистикийн мэдээллийг хэрхэн авах вэ?

www.1212.mn

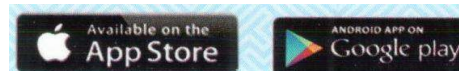
Статистикийн мэдээллийн
нэгдсэн сан

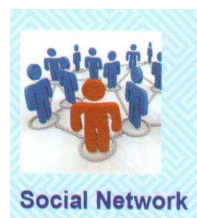
Ухаалаг гар утас, таблет ашиглан статистикийн мэдээлэл
авах ezStat аппликейшн

Статистикийн хэвлэл бүтээгдэхүүнийг унших Монстат
аппликейшн

www.nso.mn сайтад бүртгүүлснээр цахим шуудангаар
тогтмол авч болно.

[www.facebook.com/pages/ Статистик-Мэдээлэл](http://www.facebook.com/pages/Статистик-Мэдээлэл)

www.twitter.com/statistic_mn

1900-1212

1 минут= 200 төгрөг

Хэлтсийн дарга	Танилцуулгыг хянасан: Ц. Ганцэцэг
Ахлах мэргэжилтэн	Танилцуулгыг бэлтгэсэн: А.Нарантуяа
Мэргэжилтэн	Б. Цолмонбаяр Ц.Батчимэг Г.Нандин Б. Бумцэнд